

letnik CVIII - leto 2006

11

SLOVENSKI ČEBELAR

LETO 1873 - ZAČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

ČEBELARJEVA MESEČNA OPRAVILA

- Franc Šivic:* Kaj se dogaja z medečim skržatom?
Boris Seražin: Čebelarjeva opravila v AŽ-panju v novembru
Milan Starovašnik: Čebelarjeva opravila v nakladnem panju v novembru
Alenka Jurič: Veterinarski nasveti za november

DEJAVNOST KMETIJSKEGA INŠTITUTA

- Aleš Gregorc, Peter Podgoršek:* Spremljanje in ocenjevanje kakovosti čebeljega fonda v vzrejališčih čebeljih matič v letu 2006

ČEBELJA PAŠA

- Marjan Papež:* Čebelarska letina v Posavju – vreme nam je bilo res naklonjeno

KONGRESI IN KONFERENCE

- Peter Kozmus:* Druga konferenca EurBee je bila v Pragi

IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

- Franc Šivic:* Pri njih je kakovost na prvem mestu

PRODAJA ČEBELJIH PRIDELKOV

- Silvo Postl:* Trženje – izziv in težave čebelarjev

MEDOVITE RASTLINE

- Robert Brus:* Javoji – *Gorski javor*
 Kanadska zlata rozga

KRATKE NOVICE

- Franc Šivic:* Novica iz Italije
Norbert Jedlovčnik: Povzetki iz nekaterih referatov na strokovnem srečanju avstrijskih poklicnih čebelarjev v Gradcu 2006

POTOPISI

- Vanda Koželj:* Kako čebelarijo na Madžarskem

JEZIKOVNI KOTIČEK

- Viktor Majdič:* Zakonsko besedilo ne sme biti zavajajoče

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

- Vladimira Pibernik Zrimšek:* Kako živi in deluje čebelarsko društvo v Gorici
Trajče Nikoloski: Proslava ob 130-letnici

IZ TUJE LITERATURE

- Vlado Augustin:* Ostanki organskih kislin v medu

OBVESTILA

V SPOMIN

MALI OGLASI

BEEKEEPER'S MONTHLY WORK

- 289 *Franc Šivic:* What is Happening with the Honeyed Cicada?
 289 *Boris Seražin:* Beekeeper's Work in AŽ-Beehives in November
 291 *Milan Starovašnik:* The Beekeeper's Work in Barred-up Beehives in November
 293 *Alenka Jurič:* Veterinary's Advice for November

AGRICULTURAL INSTITUTE'S ACTIVITIES

- 294 *Aleš Gregorc, Peter Podgoršek:* Following the Quality Evaluation of the Bee Fund in Queen Bee Breeding Facilities in 2006

BEE PASTURE

- 297 *Marjan Papež:* Bee Breeders' Harvest in Posavje – the Weather was Really Favourable

CONGRESSES AND CONFERENCES

- 298 *Peter Kozmus:* The Second Conference EurBee was held in Prague

OUR BEEKEEPERS' EXPERIENCES

- 299 *Franc Šivic:* They Set Quality on the First Place

HONEY PRODUCTS SALE

- 301 *Silvo Postl:* Marketing- Beekeepers' Challenge and Trouble

HONEY PLANTS

- 302 *Robert Brus:* Maple Trees – Mountain Maple Tree
 305 Canadian Golden Vine Shoot

BRIEF NEWS

- 306 *Franc Šivic:* News From Italy
Norbert Jedlovčnik: Abstracts from Some Papers at the Professional Meeting of Austrian Professional Beekeepers in Graz 2006

TRAVELLER'S JOURNALS

- 308 *Vanda Koželj:* How Do Beekeepers Work in Hungary

LANGUAGE CORNER

- 310 *Viktor Majdič:* Legal Text May Not Lead Astray

FROM ASSOCIATION LIFE

- 310 *Vladimira Pibernik Zrimšek:* How Does the Beekeeping Association in Gorica Live and Work
 314 *Trajče Nikoloski:* Celebration at the 130th Anniversary

FROM FOREIGN LITERATURE

- 314 *Vlado Augustin:* Residues of Organic Acids in Honey

NEWS

IN MEMORY OF

SMALL ADS

Slika na naslovni strani: Na kovačevi domačiji v vasi Nedelica pri Turmšću, ki je spremenjena v muzej stoji obnovljen, več kot sto let star čebelnjak, ki je okras domačiji. Oskrbnik domačije je Bojan Hozjan iz Murske Sobote, ki poslerbi za ogled muzeja.

(Foto: B. Hozjan)

Kaj se dogaja z medečim škržatom?

Franc Šivic

Tako se sprašujejo številni čebelarji, katerih čebele so na Primorskem več kot deset let nabirale mano na številnih vrstah dreves in grmovnic. Še ni dolgo, ko je okoli mojega čebelnjaka v Sempasu skakljalo na tisoče sivobelih škržatkov, z listov rdečega dreva pa so kapljale rumenorjave sladke kapljice. Letos nisem videl niti enega. To je znak, da je iz Amerike uvožena parazitska osica *Neodrynus thyplocybae* Ashmead svoje delo temeljito opravila, in to veliko prej, kot smo predvidevali čebelarji. Verjetno so bili presenečeni tudi tisti kmetijski strokovnjaki, ki so jo uvozili.

Pri tem pa se nam nehotе postavlja še eno vprašanje. Ali se bo populacija te osice zaradi pomanjkanja hrane samodejno zmanjšala ali pa si bo krvoločni zajedavec poiskal nove žrtve med domačimi žuželkami? Ta druga možnost utegne krepko poseči v naravno ravnovesje in že v prihodnjih letih povzročiti neprijetna presenečenja.

Da je takšen razplet dogodkov mogoč, kaže primer iz Kalifornije. Pred več desetletji so imeli tamkajšnji sadjarji velike težave z listnimi ušmi na svojih plantazah. Problem so želeli rešiti na biološki način, zato so iz Azije uvozili pikapolonico *Harmonia axiridis*. Znano je, da so

pikapolonice največji sovražniki listnih uši. Za časa svojega življenja požre ena sama ličinka od 1000 do 2000 uši, odrasla žuželka pa jih požre približno 60 na dan. Omenjena azijska vrsta, ki je na videz povsem podobna naši sedempikčasti rdeči pikapolonici, pa je še veliko bolj »požrešna«. Uspelo se ji je zelo razmnožiti, in ko ji je zmanjkalo uši, se je lotila drugih žuželk, med katerimi so številne tudi koristne. Med okljarstveniki je nastal preplah, saj nihče ne ve, kako zdaj ustaviti azijsko pikapolonico.

Dobro, da se je to zgodilo v daljni Kaliforniji. Upam, da kak »pametnjakovič« ne bo naredil podobne napake tudi pri nas. Potem se lahko pod nosom obrisemo za božji dar mane, ki občasno pada z naših jelk, smrek in številnih listavcev.

Pika polonica uničuje rastlinske ušice.

Čebelarjeva mesečna opravila

Čebelarjeva opravila v AŽ-panju v novembru

Boris Seražin – Rakek

November je že hladen mesec. Zdaj čebele ne izletavajo več, razen morda ob morju. V notranjosti države je lahko že toliko hladno, da do februarja ne bo več nobenega izletnega dne. Če je dovolj mrzlo, se izleže še zadnja zalega.

Na toplejših območjih in ob obilno nakrmljenih družinah pa lahko pokrito zalego pričakujemo še konec meseca. Vse bolj se približuje čas, ko bomo lahko izvedli zimsko zatiranje varoj. Pri tem upoštevamo navodila veterinarjev. S čebelarskega vidika moramo predvsem paziti na to, da v panju ni zalege, saj bi to zmanjšalo učinkovitost zatiranja. Priporočam, da pred zatiranjem pri nekaj najmočnejših družinah na hitro preverite, ali v panju res ni več zalege. To je še posebej pomembno, če varoe zati-

ramo z oksalno kislino po postopku kapanja. Tega postopka namreč ne smemo uporabiti dvakrat na zimo, in če je v panju še pokrita zalega, tudi ne uničimo vseh varoj, ki bi jih lahko, s tem pa ne dosežemo zelene učinkovitosti. Razlog za to, da varoj ne smemo zatirati dvakrat na zimo, je, da čebele del kisline kljub vsemu pojedjo (saj je zmešana z njihovo hrano), potem pa za razgradnjo te potrebujejo kalcij, ki je v hitinu

Z visokotlačnim čistilcem na vodo kolače voska hitro očistimo (Foto: B. Seražin)

čebel. Ko jih zdravimo prvič, imajo še dovolj kalcija, da kisline nevtralizirajo, če pa postopek ponovimo, jim ga zmanjka, zato čebele množično odmirajo prav takrat, ko bi jih najbolj potrebovali. Zato še enkrat opozarjam, da postopka s kapanjem ne smemo uporabiti prekmalu, saj se morajo pred zatiranjem izleči vse čebele. Problem je manjši pri postopku termosublimacije, ker v kisline ne dodajamo sladkorja in je zato za čebele veliko manj zani-miva.

V tem obdobju privoščimo čebelam čim več miru. Ker je povsem mogoče, da ne bodo letele celo zimo, je vsako zviševanje temperature v panju lahko škodljivo, ker povzroči povečanje porabe hrane in s tem tudi večjo obremenitev črevesja. Po mojih izkušnjah čebele dobro prene-sejo enkratno ali celo dvakratno odpiranje panjev zaradi zimskega zatiranja varoj. V tem primeru čebele zvišajo temperaturo za dan ali dva, potem pa se spet umirijo. Opozoriti moram še na svojo izkušnjo po zatiranju s postopkom kapanja. Čebele se po aplikaciji kisline niso mogle umiriti polna dva meseca in zaradi tega so bile spomladi sicer zdrave, vendar izjemno šibke. Zato pri-poročam, da na ta način drugič zatirate varoe šele tik pred toplejšim obdobjem, ko obstaja možnost, da se bodo čebele še enkrat spreletele.

Med zimskim zatiranjem varoj preverimo, kakšno je stanje družine. Ugotavljamo predvsem, ali ima družina težave zaradi nepravilnega posedanja. Če najdemo družino, ki je razpotegnjena predvsem po dolžini panja, lahko upravičeno posumimo, da na satih, ki jih poseda, ne bo imela dovolj hrane do pomladi. Taki družini lahko med sate s čebelami dodamo dodatne sate s hrano. S tem jo prisilimo k razširitvi, tako da je na posameznem satu medu manj čebel. To družini prav nič ne škoduje, temveč ji pomaga, da od lakote ne umre "pri polni skledi", kakor pravimo čebelarji, kadar družina odmre na krajnih, povsem praznih satih, kljub temu da ima v bližini še veliko medu, do katerega pa zaradi mraza ne more. Hkrati lahko enako naredimo pri družinah, ki jih prezimujemo v mediščih, njihova matica pa je po nesreči ostala v plodišču, kjer ni dovolj hrane. Takih družin zdaj ne premeščamo v medišče. Pustimo jih lepo v plodišču. V tem času satov s čebelami ne jemljemo iz panja. Po nava-

di se čebele slabo držijo satov in padajo po tleh, potem pa jih je težko dati kamor koli. Vse delamo tako, da iz panjev odvezemamo samo sate brez čebel. Seveda pa se razume, da za celoten poseg tako ali tako ne smemo porabi-ti več kot nekaj minut. Sam lahko vse, kar potrebuje ka-tera koli družina, naredim največ v treh minutah ali še prej. Tako je motnja kolikor je mogoče najmanjša, pa tudi panj se ne ohladi preveč.

Naj napišem še nekaj o kuhi voščin. Ko poleti točim voščene pokrovice, jih samo precedim na cedilu in uskla-diščim s čim manj medu, v tem obdobju pa jih tudi skuham. To naredim tako, da vse skupaj segrejem. Med se v vodi raztopi in na vrhu ostane razmeroma čist vosek, ki ne vsebuje veliko nečistoč. Te odstranim s cedilom za vosek. Delo gre hitro od rok in odstotek čistega voska je visok. Zaradi nizke cene voska iz njega pri kuhanju voščenih pokrovcov ne stiskam nečistoč. Izkoristek je sicer za nekaj odstotkov slabši, dela pa je nekajkrat manj.

Sate pa kuham nekoliko drugače, saj jih skupaj z okvir-ji vržem v kotel z vrelo vodo, takoj potem (največ čez 30 sekund) pa jih vzamem ven. V tem času se vosek raztopi in pade v vodo, okvirji pa so bolj ali manj čisti. Ko jih pobere-m iz vode, počakam, da se voščine enakomerno segrejejo, potem pa jih preložim v vrečo za prešanje voščin. Med prešanjem je vsa tekočina v posodi, zato se ne ohlaja. Ko je vse skupaj stisnjeno, odlijem tekočino in odstranim srajčke iz vreče. Delo gre hitro od rok, čeprav izkoristek ni velik. Tudi glede tega velja, da bi za boljši izkoristek potreboval veliko več časa, to pa pri teh cenah voska ni preveč smiselno. Izkoristek lahko izboljšamo, če v voščine dodamo mokre oblance. Ti pri stiskanju omogočijo izhod voska med srajčkami in oblanci.

Za manjše količine voščin je primerno, da damo voščine kar suhe v vrečo, to pa potem skuhamo v vreli vodi. Ko se stopijo, vrečo pritisnemo ob dno posode in počakamo, da se vosek strdi. Ta način upošteva speci-fično težo voska, ki povzroči, da se vosek dvigne nad vodo. Voščine pritisnemo na dno in jih s tem ločimo.

Pri čiščenju kolačev z voskom imam najboljše izkušnje z visokotlačnim vodnim čistilcem, saj povsem do čistega odstrani tudi vse drobne nečistoče.

Posoda za prenos kuhanih voščin.

(Foto: B. Serazin)

Kuhanje satov s satniki v kotlu.

(Foto: B. Serazin)

Preša za voščine.

(Foto: B. Serazin)

Čebelarjeva opravila v nakladnem panju v novembru

Milan Starovasnik – Komenda, e-pošta: milan.starovasnik@volja.net

Dnevi so vse krajši in hladnejši, zato se mora čebelarjeva dejavnost preseliti v toplejše prostore. V mislih imam predvsem delavnico, v kateri si moramo pripraviti vse potrebno za novo čebelarstvo sezono in nemoteno delo spomladi. Nikakor pa ne smemo zanemariti ali zamuditi trženja naših izdelkov, saj bo naše celoletno (večletno) delo pri čebelah le tako poplačano.

Kljub vsemu se čebelarji ne moremo odpovedati pregledu stanja na stojščih.

Preventivni pregled je priporočljivo opraviti vsaj dvakrat do trikrat na mesec. Pozorni moramo biti predvsem na stanje ob panjih, saj lahko že po številu mrtvic pred panji ali na naletnih deskah ugotovimo, ali je kje kaj narobe. Pri panjih, pri katerih opazimo nadpovprečno veliko število mrtvih čebel, na hitro pogledamo v notranjost, da ugotovimo vzrok. Vzrokov je lahko več:

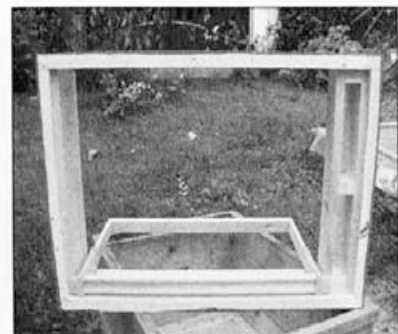
- šibka družina (ob prvi ohladitvi se pojavi veliko mrtvic),
- slabo in pozno nakrmljena družina,
- brezmatična družina,
- rovkva v panju itd.

Za hiter vpogled v panj ne razdiramo gnezda, temveč naklade na podnici privzdignemo in preverimo odpad na dnu panja. Hitro bomo ugotovili, ali je v panju rovkva, saj bo v tem primeru na mrežastem dnu veliko koščkov voska. Če je družina slaba ali brez matice, je bolje, da jo že zdaj združimo z močno. Če se bomo odločili za ta ukrep, moramo dati slabo družino pod močno, da se njene čebele združijo z zgornjo

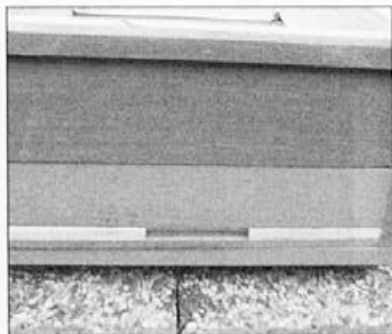
močno družino. Močne družine nikoli ne premeščamo k slabi ali šibki družini. S tem bi se čebele ob lepem vremenu mešale in kaj hitro bi se pojavil rop. Preden slabo družino pridružimo, jo je priporočljivo pregledati, ali je zdrava. V šibki družini ne iščemo matice, ker jo bodo čebele iz močne družine uničile same. Če imamo na stojščih vsako leto težave z mišmi, je priporočljivo, da na žrela panjev namestimo zapore.

Sam pri prvem pregledu v novembru previdno privzdignem panje, tako da preverim njihovo težo in si sumljivo označim. Nato na nakladah zatesnim vse izletne odprtine; izjema je samo odprtina v spodnji nakladi, ki ostane odprta. Seveda sta odprta tudi žrelo panja in mrežasta podnica. Skozi odprtino (22 mm) v spodnji nakladi kroži zrak, in če se pozimi zamaši žrelo (mrtvice ali sneg in led), lahko čebele ob otoplitvah tudi izletavajo skozi njo.

Ko preverim težo panjev, jih poravnam v vrsto in tesno stisnem enega k drugemu. Ta poseg pa ni nujno potreben. Sam to storim zato, ker na vrh panjev položim plastične valovitke, da jih zavarujejo pred dežjem in snegom. Če je naše stojšče na vetrovnem kraju, moramo panje tudi obežiti ali celo povezati skupaj. Pozorni moramo biti tudi na ptiče, saj nam ti lahko povzročijo kar veliko škodo. V začetku sem za zapiranje odprtin v nakladah uporabljal plutovinaste zamaške, vendar se je to izkazalo za veliko napako. Ptiči namreč radi ključajo pluto, s tem pa povzročajo nepotreben ropot in nemir v čebelji gruči. Zdaj za ta namen uporabljam

Plastična obešala za AŽ sate.

Podnica panja pozimi, naletna deska je polisnjena v notranjost.

Nizka naklada z AŽ satnikom z obešaloma. (Foto: M. Starovasnik)

kar peno ali gumijaste zamaške. Ker ob prvem pregledu opravim vse potrebno delo, mi ves preostali mesec ni treba narediti ničesar drugega kot pogledati, ali je vse na svojem mestu. S tem je za ta mesec opravljeno vse delo pri čebelah.

Ker pa čas neusmiljeno beži, se moramo lotiti tudi mizarjenja in izdelati nove naklade, pokrove ...

Da nam bo slo delo bolje in hitreje od rok, moramo vse stvari dobro premisliti, saj bi nam poznejša popravila vzela preveč časa. Za vsako delo si zato pripravimo tudi načrt z merami. Tokrat vam bom slikovno predstavil svojo podnico, poleg tega pa bom tudi primerjal nizko in visoko podnico. Pri mojem načinu prevažanja čebel, to je z avtomobilsko prikolico, ne sme izstopati noben del panja. Zato sem si izdelal tako podnico, da ji pred prevozom lahko odstranim naletno desko in jo uporabim kot zaporo pri izletu. Tako mi ni treba uporabiti penaste gume ali česa podobnega. Ker čebele prevažam, mora biti podnica zračna in dovolj visoka, da se čebele ne zadušijo in da imajo pod gnezdom dovolj prostora, tako da ne visijo na bradah panjev. Podnica je visoka 74 mm, to pa je povsem dovolj. Ker je na dnu mreža, se mi med prevozom doslej ni zadržala še nobena družina.

Nekaj prednosti in nekaj slabosti visoke podnice

- Prednosti:**
- prostor za umik čebel,
 - čebele imajo dovolj zraka tudi med dolgotrajnejšim prevozom,
 - lažje spremljanje moči družine – podsedanje,
 - uporabna je tudi kot zaboj za ometence,
 - smukanje cvetnega prahu v podnici.

Slabosti:

- višja cena,
- ni primerna za šibke družine,
- jeseni je gnezdo preveč odmaknjeno od žrela.

Ker so kovinski podstavki za panje prirejeni tej podnici, morajo biti mere vedno enake. Mrežastega dna nikoli ne prekrivam in ne zapiram. Tako ostane

odprto tudi čez vso zimo. Vsa vlaga oz. kondenz odteče ven, prav tako pade na tla tudi ves majhen drobir, zato na drobirju in mrtvih čebelah ni vlage in plesni, čiščenje pa je preprostejše.

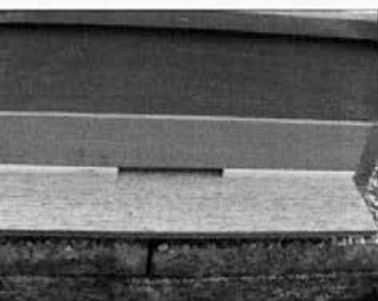
Kar nekaj čebelarjev me je spraševalo, kako lahko družine iz AŽ-panja čim hitreje premestimo v nakladne panje. Sam sem si za ta namen izdelal posebno naklado za AŽ-sate, ki jo postavim nad dvetretjinsko LR-naklado. Na AŽ sate pritrdim na obe pokončni letvici zgoraj plastični obešali (to sta nastavka iz plastike ki ju je mogoče kupiti pri podjetju Rihar-Kocjan pod imenom plastično obešalo). Nastavki – obešala iz plastike imajo podaljške na katerih visijo AŽ-sati v nakladi. Tako lahko takoj začnemo čebelariti v nakladnih panjih. Po potrebi lahko damo potem nad te sate še naklado z LR-sati ali pa spet naklado z AŽ-sati s plastičnimi obešali. To naklado uporabim pri premeščanju rezervnih družin iz 5-satnih AŽ-panjev v 9-satne LR-panje. Ob ugodnem razvoju lahko že čez nekaj več kot mesec dni uporabim te sate za medišče AŽ-panjev, nakladni panj pa je samo na LR-satju. Družine na 5-satnih panjih bodo boljše prezimile, če jih bomo zložili eno ob drugi, tako da se bodo med seboj grele. Če bi uporabili 7- ali 9-satne panje, pa to ni več potrebno.

To je vse za ta mesec. V decembrskih navodilih bom pozornost namenil še zimskemu zatiranju varoj in leto bo naokoli.

Podnica z mrežastim dnom.

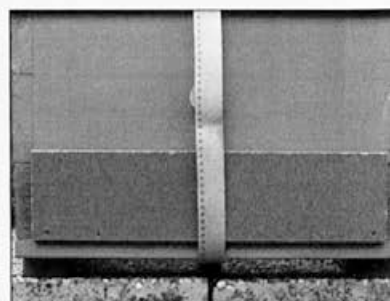
Do prihodnjic...

Podnica med pašno sezono.

Rezervne družine na pet AŽ satih, ki se spomladi prestavijo v naklade z obešali na satnikih.

Žrelo je zaprto in panj je pripravljen za prevoz. (Foto vse slike: M. Starovasnik)

VETERINARSKI NASVETI ZA NOVEMBER

Alenka Jurič, dr. vet. med., Veterinarska fakulteta, Nacionalni veterinarski inštitut

Če čebelar ni opravil zimskega zatiranja varoj že oktobra, bo to po potrebi (na podlagi naravnega odpada varoj) ob ugodnih vremenskih razmerah opravil še ta mesec. Za zatiranje lahko uporabi oksalno ali mlečno kislino oz. perizin. Sredstvo lahko ob predložitvi svojega dnevnika dobi pri veterinarju, ta pa mu bo tudi natančno povedal, kako naj ga uporabi.

Pri nakupu kislin mora čebelar paziti zlasti na to, da so kisline laboratorijsko čiste (z oznako "pro analysi" oz. "p. a.") in da so pripravljene v ustrezni koncentraciji. Tako bo čebelar kislino uporabil brez bojazni, da bi bilo ob njeni pripravi ogroženo njegovo zdravje ali da koncentracija ne bo ustrezna oz. da bo satje onesaženo s kovinami iz nečiste kisline.

Minulo zimo je po navedbah nekaterih čebelarjev v celjski regiji po uporabi oksalne kisline odmrlo večje ali manjše število čebel. Ker čebelarji za pomoč niso prosili veterinarske službe (izjema je en sam primer: čebelar je namreč posumil, da je koncentracija kisline, ki jo je kupil, neustrezna oz. previsoka), tudi ni bilo mogoče ugotovljati vzroka morebitnega umiranja čebeljih družin. Iz ankete, ki jo je izvedla Veterinarska služba NVI, enota Celje, in iz pripovedi posameznikov na veterinarskih seminarjih o zatiranju varoj (samo letos sem jih po vsej regiji izvedla 15), je razvidno, da so nekateri čebelarji pri zatiranju delali napake, še posebej nedosledni pa so bili pri uporabi oksalne kisline. Najpogostejše napake so bile:

- uporaba napačne koncentracije kisline,
- površna ocena živalnosti čebelje družine in uporaba napačnega odmerka kisline,
- uporaba stare oksalne kisline s sladkorjem,
- uporaba temperaturno neprimerne kisline oz. neprimerno skladiščene kisline,
- večkratno zatiranje pri zimskih čebelah brez spremljanja odpada varoj,
- različni lastni poskusi zatiranja varoj z oksalno kislino (vrvice, lepenka, namočena v oksalno kislino s sladkorjem),
- druge nepravilnosti: slabo spremljanje in ugotavljanje števila varoj v čebelji družini, večina čebelarjev ne uporablja testnih podnic, prvo zatiranje varoj opravljeno šele septembra, neupoštevanje navodila za uporabo registriranih zdravil (v panju desetsatarju 2-3 palčke bayvarola, zdravljenje prekinjeno po 14 dneh ipd.)

Pri zimskem zatiranju varoj naj čebelar dosledno upošteva navodilo svojega veterinarja, v pomoč naj mu

bo tudi zgbanka Zatiranje varoje (VF, NVI, 2005).

Pri uporabi oksalne ali mlečne kisline naj upošteva:

- Za pršenje naj uporablja:
 - a) 2,1 % oksalno kislino (30 g oksaldihidrata v 1 litru destilirane vode) ali
 - b) 15 % mlečno kislino.
- Za kapanje po čebelah z vrha ulice naj uporablja 2,9 % oksalno kislino (65 g oksaldihidrata v 1 litru destilirane vode in 500 g sladkorja).
- Odmerek posamezne kisline mora prilagoditi živalnosti oz. moči čebelje družine. Tako naj pri pršenju vse površine satov s čebelami z občutkom poprši le toliko, da so čebele rosne, pri kapanju pa naj uporabi 2 do 5 ml oksalne kisline na ulico, odvisno od tega, koliko je ulica zasedena s čebelami.
- Vselej naj si priskrbi sveže pripravljeno kislino z že primešanim sladkorjem, zato naj kisline ne kupuje na zalogo. Obvezno naj jo hrani na hladnem, pri temperaturi do 4 °C, šele tik pred uporabo pa naj jo segreje na 35–37 °C. Znanstvene študije po svetu so pokazale, da je za zatiranje varoj v čebelji družini brez zalege primerna samo sveže pripravljena raztopina oksaldihidrata s sladkorjem. Stabilnost dihidrooksalata v vodi s sladkorjem je namreč pri različnih razmerah različna. Sladkorni sirup s staranjem sicer dobro deluje proti temu zajedavcu, vendar je zaradi HMF (hidroksimetilfurfural), katerega količina se s staranjem raztopine povečuje, še posebej hitro pri temperaturah več kot 4 °C, nevaren za čebele. HMF je v višji koncentraciji toksičen za čebele in povzroča razjede na njihovem prebavnem sistemu.
- Zimsko zatiranje naj čebelar opravi v obdobju, ko so čebele v panju in ko je zunanja temperatura več kot 5 °C, kajti za enakomerno porazdelitev zdravilne učinkovine v čebelji gruči je potrebna tudi zadostna aktivnost čebel samih.
- Čebelar naj dela umirjeno in brez nepotrebnega vznemirjanja čebel.
- Pri čebelji družini brez zalege zadostuje enkratno zatiranje varoj.
- Vsako zatiranje naj obvezno zapiše v Dnevnik veterinarskih storitev in zdravljenja čebel (Pravilnik o sledljivosti prometa in uporabe ter shranjevanju veterinarskih zdravil, Ur. list RS, št. 53/2006), in sicer:
 - število zdravljenih čebeljih družin,
 - datum vstavljanja zdravila,
 - način dajanja zdravila,

- ime in količino danega zdravila,
 - karenca od ... do ...,
 - ime, priimek in podpis osebe, ki je vstavila zdravilo.
- Čebelar naj pri uporabi različnih sredstev za preprečevanje boleznih čebel upošteva predpise o varnosti pri delu in o varovanju okolja, zato naj obvezno uporablja zaščitno delovno obleko in vsa zaščitna sredstva (očala, masko, rokavice ...) ter pazljivo ravna s sredstvi samimi in z njihovo embalažo.

Delovno obleko naj po vsaki uporabi opere v vroči vodi z dodatkom detergenta, opere in razkuži naj tudi vse delovne površine v čebelnjaku in zunaj njega.

Zdaj je tudi čas, da opravi temeljito končno dezinfekcijo čebelnjaka, opreme in orodja (mehanično čiščenje, pranje: 50 g virkona S na 2,5–5 litrov vode ali vročo raztopino luga 300–500 g NaOH na 10 litrov vode, obžiganje s plamenom) in da primerno razkuži ter uskladišči nezasedeno satje s čebelami. (Prosto ležeče, stoječe ali viseče satje v čebelnjaku ali zunaj njega ni primerno!)

Čebelar naj tudi ta mesec pazljivo pregleda satje morebiti odmrle čebelarje družine ter o tem obvesti svojega veterinarja, ki mu bo dal nadaljnja navodila.

Kadar opazi satje z odmrlo zalego, naj o tem nemudoma obvesti svojega veterinarja, da bo izključil kužno bolezen hudo gnilobo čebelarje zalege. Na celjskem območju je zaradi uradno ugotovljene hude gnilobe čebelarje zalege v letih 2002–2005 v 134 čebelnjakih umrlo in bilo neškodljivo uničenih skupaj 621 čebeljih družin (od 142 do 189 čebeljih družin na leto). Vsako leto je bila bolezen registrirana v 8 do 12 občinah. Letos je bil opazen premik na bolje, saj je bila huda gniloba čebelarje zalege do sredine septembra uradno ugotovljena v občini Zagorje ob Savi (okuženi 3 čebelnjaki, uničenih 5 čebeljih družin), v občini Radeče

(okuženi 3 čebelnjaki, uničenih 8 čebeljih družin), v občini Velenje (okužen 1 čebelnjak, uničena 1 čebelja družina) in v občini Šentjur (okuženi 4 čebelnjaki, uničenih 15 čebeljih družin). V Zagorju ob Savi in v Radečah je bila po uspešni sanaciji boleznih zapora odpravljena (pri tem je na sevniškem območju sodelovala kolegica Anita Vrničar, dr. vet. med.). V občini Šentjur so čebelarji s svojo voljo in trudom dokazali, da je mogoče stopiti na prste tudi hudi gnilobi čebelarje zalege. Pred tremi leti je bilo na šentjurskem območju zaradi te bolezni uničenih 147 čebeljih družin v 30 čebelnjakih (21 čebelarjev), letos pa se je bolezen ponovila v dveh čebelnjakih in bila na novo odkrita še na dveh stojiščih (3 čebelarji, skupaj je bilo uničenih 15 čebeljih družin). Po pravočasnem pozivu čebelarja in opravljenem veterinarskem pregledu čebeljih družin na ogroženem območju je bilo ugotovljeno, da je bila huda gniloba čebelarje zalege uspešno sanirana zaradi dobrega čebelarjenja, saj se čebelarji množično udeležujejo vsakoletnega veterinarskega izobraževanja, upoštevajo navodila veterinarske službe, z redno zamenjavo starega satja z novim dosledno zmanjšujejo možnost ponovitve bolezni, uporabljajo predpisana zdravila za zatiranje varoj, poleg tega pa tudi skrbno vodijo evidence ter vestno skrbijo za red in čistočo v svojih čebelnjakih.

Med septembrskim veterinarskim pregledom čebeljih družin na šentjurskem območju je bilo tudi ugotovljeno, da vse z zimsko zalogo dobro založene čebelarje družine, ki so bile po navodilu zdravljene z bayvarolom (v celjski regiji je bilo v zadnjih dveh letih vseh približno po 5000 na leto), v dobri kondiciji čakajo na zimsko zatiranje varoj. Zato vsaj na našem območju za zdaj še ne moremo govoriti o odpornosti varoj na bayvarol.

Spremljanje in ocenjevanje kakovosti čebeljega fonda v vzrejališčih čebeljih matic v letu 2006

Dr. Aleš Gregorc in Peter Podgoršek, univ. dipl. inž. kmet., Kmetijski inštitut Slovenije

Uvod

V okviru Uredbe o izvajanju Programa ukrepov na področju čebelarstva v Republiki Sloveniji v letih 2005–

2007 za leto 2006 (Ur. l. RS, št. 113/05) smo za potrebe izvajanja neposrednega testiranja čebeljih družin v vzrejališčih čebeljih matic izdelali Program spremljanja in

ocenjevanja kakovosti obstoječega fonda. Cilj dejavnosti je na podlagi spremljanja lastnosti čebeljih družin določiti kakovostne plemenske čebelje družine. V vzrejalcih čebeljih matic bodo na podlagi spremljanja lastnosti izbrali potencialne maticarje za prihodnjo sezono.

Cilj programa je uvajanje neposrednega testiranja čebeljih družin v vzrejalcih čebeljih matic za izboljševanje kakovosti vzrejenega plemenskega materiala.

V program neposrednega testiranja čebeljih družin so bile vključene čebelje družine v selekcijskem čebelnjaku v vzrejalcih čebeljih matic, ki so se prijavili na javni razpis. Za potrebe neposrednega testa je predvideno testiranje vsaj 20 čebeljih družin. V testiranje sta bili v letu 2006 vključeni 802 čebelji družini v 17 vzrejalcih čebeljih matic. V teh vzrejalcih je v selekcijo vključenih 27 registriranih čebelnjakov.

Za potrebe testiranja so bila izdelana **splošna navodila**:

- V čebelnjaku, v katerem poteka testiranje, je treba spremljati tudi gospodarske lastnosti, zato mora biti čebelarstvo usmerjeno tudi v pridelavo medu.
- Velikost čebelarstva je vsaj 20 oz. 40 čebeljih družin v vzrejalšču rodovniških matic.
- Testne družine morajo biti pripravljene najpozneje v poletno-jesenskem obdobju, in to v panjih z enotno dimenzijo satja. V tem obdobju naj bodo družine čim bolj izenačene. Družinam lahko dodajamo čebele ali zalego najpozneje septembra. Moč družine mora zagotavljati, da bo družina preživela zimsko obdobje. V letu testiranja morajo testne družine doseči polno moč.
- V vseh čebeljih družinah na stojišču je v zimskem obdobju (november–januar) obvezno zatiranje varoj.
- Matice v testnih družinah so označene, družine imajo panjski list, na katerega čebelar vpisuje podatke, potrebne za testiranje.
- Po koncu pašne sezone je treba panjske liste poslati v obdelavo DPO.
- Testne družine morajo ves čas testiranja ostati skupaj; čebelar jih ne sme lokacijsko deliti na več skupin.
- Vse družine na stojišču je treba oskrbovati na enak način, prav tako mora biti enotno vsako zatiranje varoj ali uporaba drugih sredstev in posebnih rejskih ukrepov, vsi postopki pa morajo biti evidentirani.
- Evidentirano mora biti vsako dodajanje ali odvzemanje čebel, zalege, hrane ali medu.
- Preventivna uporaba zdravilnih sredstev za druge namene (nosemavost) ni dovoljena.
- Zagotovljeno mora biti redno interno spremljanje higienskega stanja čebeljih družin, vključno s pregledom vzorca delavk na navzočnost spor N. apis.

Ocenjevanje lastnosti čebeljih družin je potekalo v skladu z mednarodnimi merili in prakso ocenjevanja, ki poteka v okviru Rejskega programa za kranjsko čebelo.

1. **Pridelek medu** - Iztočeno količino medu ocenimo s tehtanjem količine medu iz posameznega panja ali s tehtanjem medenega satja in upoštevanjem povprečne teže iztočenega satja. Skupna količina pridelanega medu v čebelarški sezoni je vsota pridelanega medu po vsakem točenju.
2. **Mirnost ali obnašanje** po mednarodno sprejetih merilih ocenjujemo s stopnjami od 1 do 4. Ocenjujemo jo večkrat na leto, priporočljivo pa je ocenjevanje ob vsakokratnem pregledu družine.
3. **Rojenje** v družinah prav tako ocenjujemo v štirih stopnjah. Ocene, ki so povprečne vrednosti, vpisujemo v evidenčni list.
4. **Živalnost** čebelje družine ocenjujemo v obdobju cvetenja vrbe in jeseni. Ugotavljamo relativno število zasedenih ulic v primerjavi s stanjem v vseh družinah na stojišču.
5. **Odpornost na varoo** ugotavljamo v vseh družinah enako. Za ta namen sočasno zdravimo vse družine in ocenimo odpad varoj, metode in sredstva, ki jih uporabimo pri delu, pa morajo biti enotni. V poznospomladanskem obdobju je treba približno 30 dni spremljati naravni odpad varoj.
6. **Rasne karakteristike** določamo na podlagi obarvanosti zadka in določanja kubitalnega indeksa.

Prikaz tabele, v katero vpisujemo lastnosti čebeljih družin:

CIS		Kmetijski inštitut Slovenije Agricultural Institute of Slovenia 1001 Ljubljana, Hacquetova 17, SLOVENIJA Druge prijemne organizacije v čebelarstvu (DPO)										
Prijemna mreža organizacij v čebelarstvu (PMO)		NEPOSREDNO TESTIRANJE ČEBELJIH DRUŽIN										
Vzrejalščo (čebelar):												
Stojišče:												
Registrska oznaka čebelnjaka:												
Št. panja	Št. matice	~ 15. april			~ 15. junij			~ 10. julij			Odpad varoj 15.6. – 10.7.	Med
		O	M	Ž	O	M	R	O	M	Ž		
...												

O – obarvanost obročkov zadka, M – mimost, R – rojnost, Ž – živalnost

Obdelava podatkov in priporočila vzrejalcem

Od 802 vključenih čebeljih družin so nam vzrejalcem vrnili 770 obrazcev, vse podatke pa je vsebovalo 663 obrazcev. Nepopolno izpolnjeni obrazci so bili pomankljivi predvsem pri ocenjevanju v spomladanskem obdobju (aprila), ko vzrejalcem tudi zaradi neugodnih razmer za razvoj niso posegali v čebelje družine ali pa še niso začeli redno spremljati in zapisovati njihovih lastnosti.

Pridelek medu

Pridelek medu je bil zapisan za 728 čebeljih družin. Donosi so bili od 0 do 91 kilogramov, povprečno pa 30,7 kg. Najpogosteje stehtana količina donosa je bila

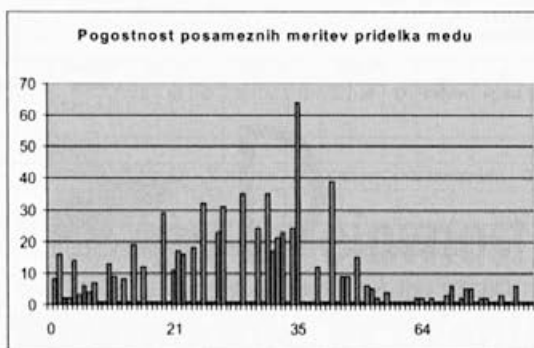
35 kg; takšen pridelek medu je imelo 64 družin ali 9 %. V večini čebelarstev so bili donosi medu dokaj raznoliki, od slabših do zelo dobrih, izstopalo je le eno čebelarstvo, v katerem so bili donosi stalno nadpovprečni, in to povprečno po 68,5 kg medu na panj. Seveda je pri vrednotenju donosa čebeljih družin treba upoštevati predvsem vplive načina čebelarjenja in ugodne naravne razmere za medenje, kakršne so bile v posameznih okoljih. Variabilnosti v pridelavi medu na istem stojišču pa bo ob enakih rejskih razmerah mogoče upoštevati tudi pri odbiri.

Mirnost

Graf 1: Priderek medu v kg, prikazan z deležem posameznih skupin

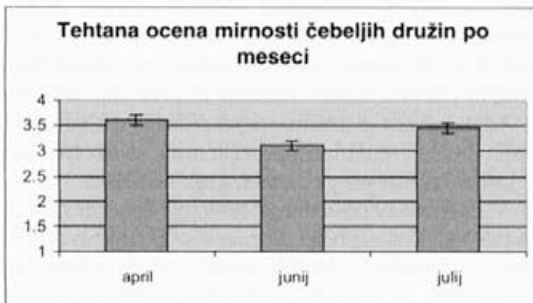
Graf 2: Pogostost posameznih meritev pridelka medu

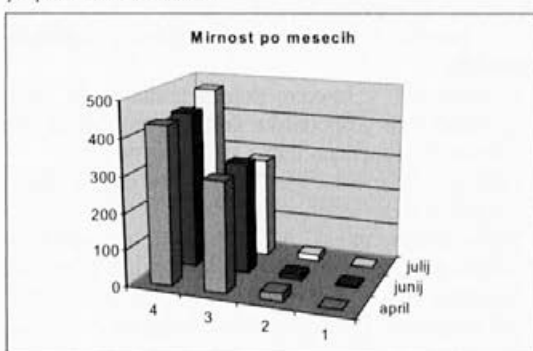
Vsaka čebelja družina je bila glede na mirnost ocenjena trikrat, in sicer aprila, junija in julija. Aprila je bilo ocenjenih 757 družin, junija 759 in julija vseh 770. Povprečje tehtanih ocen mirnosti po mesecih nakazuje, da so bile čebele najmirnejše aprila (ocena 3,6), najmanj junija (3,1) in julija 3,45, čeprav je bilo prav julija največ družin ocenjenih kot mirnih (473).

V naslednjem grafikonu je prikazana pogostost posameznih ocen za mirnost po mesecih.

Graf 3: Tehtana ocena mirnosti čebeljih družin po mesecih

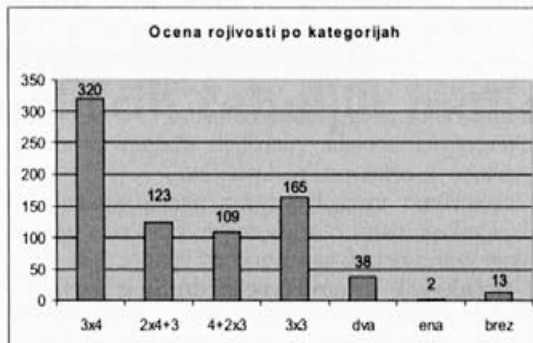

Graf 4: Pogostost posamezne ocene za mirnost (od 1 do 4) po posameznih mesecih

Pri ocenjevanju mirnosti so čebelarji 72 % družin ocenili z oceno 4 ali 3. Ob vseh treh ocenjevanjih je 42 % družin dobilo oceno 4; 16 % družin je bilo dvakrat ocenjenih s 4 in enkrat z oceno 3; 14 % družin je bilo enkrat ocenjenih s 4 in dvakrat z oceno 3; 21 % družin je bilo trikrat ocenjenih s 3; 5 % družin je dobilo oceno 2, dve družini pa sta bili ocenjeni kot zelo napadalni (ocena 1). Neocenjenih je bilo 13 družin.

Graf 5: Pogostost ocen mirnosti po posameznih kategorijah

Čebelja paša

Čebelarstvo v Posavju – vreme nam je bilo res naklonjeno

Marjan Papež

Z zadovoljstvom se lahko ozremo na letošnje čebelarstvo letino, saj so bili pridelki medu zelo dobri, kdor pa se je vsaj malo potrudil, je z lahko-to povečal obseg svojega čebelarstva ali zamenjal matice, lahko pa tudi oboje. Tako lahko rečemo, da je letos medil vsak kol, veliko zaslug za to pa ima ugodno vreme.

Čebelarim na 480 m nadmorske višine, na območju, s katerega čebele letijo na pašo v dolino reke Save, Mirne in Krke. Viri medicinske in cvetnega prahu so za spomladanski razvoj čebeljih družin zelo dobri, tudi kostonjeva paša je obilna, le akacijeva paša je komaj za vzorec. Poleg naravnih virov in čebelarjevih včasih bolj, včasih pa tudi manj posrečenih ukrepov je za izid čebelarjenja ključno zlasti vreme.

Po pregledu zapiskov o vremenu lahko zapišemo, da je bil ritem vremena čebelam zelo naklonjen, ne glede na to, da je bila zima precej dolga (še 6. aprila je zapadlo več kot 10 cm snega). Pravzaprav se moramo ozreti v lanski avgust, saj je ta mesec s precej vlage čebelam ponujal tako nekaj medicinske kot precej obnožinske paše, zato so bile čebele ob pravočasnem kmljenju dobro preskrbljene za zimo (seveda pri tistih, ki so uspešno obvladovali varoo).

Dolga zima čebelam ni škodila

Februarja je bilo dokaj mrzlo in čebele so se držale v gruči. Otoplitev, ki se je pojavila od 16. do 22. februarja (18. februarja je bila najvišja dnevna temperatura v senci 13,2 °C), je vsem družinam glede na njihov ritem omogočila trebljenje zimskega blata, potem pa so spet

mimo prenašale snežno odejo do 20. marca. Zadnja dekada marca je bila zelo lepa s temperaturami do 17,5 °C, zato so čebele odlično izbrabile pašo na vrbi ivi.

Pomlad je bila ugodna za razvoj družin

Tudi vreme, kakršno je bilo aprila, je čebelam godilo. Prvih pet dni je bilo toplo, šesti dan je sicer zapadel sneg, vendar je hitro skopnel in vreme je bilo do konca aprila toplo, brez dolgotrajnejših ohladitev in z razmeroma majhno količino padavin. Do vključno 28. aprila je na našem območju padlo manj kot 60 milimetrov padavin na kvadratni meter, le v zadnjih dveh dneh je padla večja količina dežja, skoraj 40 milimetrov. April je bil torej topel, najtoplejši dan je bil 25. v mesecu, ko se je živo srebro v senci povzpelo na 24,5 °C.

Glede na to je bil zgodnjepomladanski razvoj čebel buren in ob prvem temeljitejšem pregledu 13. aprila smo v močnih družinah že našli matičnike. Ti so bili uporabni za zgodnjo obnovo čebeljih družin, na kostonjevi paši pa so te družine brez težav prinesle po 15 in več kilogramov medu. Če smo takrat še menjali matice iz priznanih vzrejališč, smo si za prihodnje leto verjetno prihranili tudi kako plezanje po hrushkah ...

Teden dni trajajoča ohladitev od prvomajskih praznikov je povzročila, da so številne čebele družine potegnile matičnike (še zlasti v AŽ-panjih). Ob solidnem točenju 13. maja smo lahko naredili veliko število narejencev. Po 15. maju se je vreme ustalilo, temperature so se povzpele na več kot 20 °C in čebele so prinesle precej akacijevga nektarja, ki sta mu bila primešana še javorjev nektar in mana, pojavljala pa se

Za izboljšanje paše po koncu cvetenja kostonja umni čebelarji konec maja ali v začetku junija posejejo facelijo.

Vrhunec cvetenja kostonja je bil od 24. do 27. junija, ko so najvišje dnevne temperature dosegle tudi več kot 33 °C. Donosi so bili od 3 do 4,5 kg/panj.

Aprilski donosi medicinske se so začeli z divjo češnjo in se nadaljevali z odličnim cvetenjem regrata. (Foto: M. Papež)

je tudi smrekova mana. Zato so čebelarji na našem območju točili tudi pred kostanjevo pašo. Kdor do kostanjeve paše ni točil dvakrat, ampak samo enkrat, je imel pač le eno točenje, vendar to odlično. Seveda govorimo o čebelarjih, ki čebelarijo v stacionarnem čebelnjaku.

Kostanjeva bera blizu rekordov

Zadnje tri dni maja se je pojavila občutna ohladitev (30. maja je bila najvišja dnevna temperatura le 9,6 °C) z obilo padavinami, takšno vreme pa je bilo tudi prve dni junija. Takrat je v petih dneh padlo 116 mm dežja na kvadratni meter oziroma osmina povprečnih letnih padavin na našem območju. To obdobje slabega vremena pa vendarle ni več v tolikšni meri spodbudilo rojilnega nagona kot tisto pred mesecem dni.

V prvi polovici junija se je vreme ustalilo, to pa je omogočilo odlične razmere za cvetenje kostanja v zadnji dekadi junija. Od 15. junija do konca meseca so bile najvišje dnevne temperature od 28 do 33,5 °C, kar je le za približno stopinjo več od idealnih razmer za medenje kostanja (27 do 33 °C). Bila sta dva vrhunca medenja, prvi je bil 20. junija, drugi pa 25. junija in obkral se je tehtnica povzpela za več kot štiri kilograme.

V drugi polovici junija v Posavju tudi ni bilo kakih omembe vrednih padavin. Žal pa je bila relativna zra-

čna vlaga v najtoplejšem obdobju dneva le približno 50-odstotna, torej nekoliko prenizka, da bi čebele lahko še bolje izrabile kostanjevo pašo.

Kljub temu je bila kostanjeva bera nadpovprečna, saj je skupni pridelek medu na panj na stalnem mestu v povprečnih družinah dosegel 25 kilogramov, pri dobrih družinah pa 30 kilogramov.

Svetli gozdni med (skoraj)

Kot zanimivost naj zapišemo še ugotovitve analize vzorca medu, točenega 13. maja letos. Po vseh znakih je šlo za cvetlični med - natančneje v precejšnji meri regratov -, saj je zelo hitro kristaliziral. Po analizi cvetnega prahu je bilo poleg lanskega kostanjevega pričakovano še veliko cvetnega prahu sadnega drevja, spominčic in vrbe. Kljub temu je meritev elektroprovodnosti, ki je bila več kot 0,8 mS/cm, pokazala, da je med tudi maninega izvora. In res, po pogovoru z vodjo Opazovalno-napovedovalne službe medenja je temu medu dala "ogrodje" mana z javorja, čeprav jo je bilo pod mikroskopom "komaj zaznati".

Kongresi in konference

Druga konferenca EurBee je bila v Pragi

Peter Kozmus – Kmetijski inštitut Slovenije

Od 10. do 14. septembra 2006 je združenje EurBee v sodelovanju z raziskovalnim inštitutom Dol pri Pragi v češki prestolnici pripravilo 2. čebelarsko konferenco. Združenje čebelarskih raziskovalcev iz Evrope oz. EurBee je svojo prvo konferenco organiziralo leta 2004 v Vidmu (Udine) v Italiji. Takrat je bil sprejet tudi sklep, da bo druga konferenca v Pragi. Konferenca je potekala štiri dni, od ponedeljka do petka, tretji dan pa je bil namenjen strokovni ekskurziji in ogledu nekaterih najpomembnejših znamenitosti Prage in Češke.

Več kot 60 predavanj je bilo razdeljenih v 12 sekcij. Poleg tega je bilo razstavljenih tudi približno 160 plakatov, to pa potrjuje, da je raziskav v čebelarstvu čedalje več. Gre za nekatere nove vrste raziskav, ki nenehno odpirajo nova področja raziskovanja in so zelo informativne. Med te sodi-

jo predvsem genetske raziskave, ki so v nekaterih pogledih nadgradile morfološke raziskave. Omogočajo namreč nov pristop do preučevanja vedenja čebel, v veliko pomoč pa so tudi pri preučevanju širjenja in mešanja čebel. Ugotovitve genetskih raziskav čedalje bolj upoštevajo tudi pri selekciji.

Poleg temeljnih tem v čebelarstvu (biologija čebel, patologija, fiziologija, paraziti, virusi, opravevanje, čebelji proizvodi, ekonomika v čebelarstvu) je bilo tokrat govora še o pestrosti čebeljih vrst in njihovem ohranjanju ter o nevarnostih, ki so jim čebele izpostavljene v zadnjih letih, predvsem zaradi vse večje razširjenosti intenzivnega kmetijstva. Zaradi tega je obstoj čebel zdaj bolj ogrožen, zato pa je vse težavnejše tudi čebelarjenje. Čebelarske razstave ni bilo, ker je bilo srečanje namenjeno predvsem znanstvenikom.

V okviru strokovne ekskurzije smo si ogledali čebelarški inštitut Dol pri Pragi. Tamkajšnji znanstveniki se ukvarjajo predvsem s selekcijo linij kranjske čebele, poleg trga pa veliko pozornost namenjajo tudi zdravstvenemu varstvu čebel, da bi na ta način kar najbolje pomagali svojim čebelarjem. V lasti imajo približno tisoč čebeljih družin, ki so razporejene na šestih krajih po vsej državi. Inštitut ima dolgo tradicijo, saj deluje že od leta 1919. Sodelujejo s Češko zvezo čebelarjev, z univerzo, državnimi veterinarji pa tudi z združenjem avstrijskih poklicnih čebelarjev (OEIB) in evropskim združenjem poklicnih čebelarjev (EPBA).

Pot nas je vodila še do mesta Melnik, ki je najbolj znano po svojem renesančnem gradu. V njem smo videli številne dragocenosti, predvsem pa smo videli neverjetno število turistov, ki so si prav tako ogledovali grad. Tudi v češkem glavnem mestu smo poleg številnih zgodovinskih zna-

menitosti, ki jih je še posebej veliko v starem delu mesta, videli množice turistov, ki so si ogledovali največjo češko atrakcijo – Prago.

Po koncu kongresa smo bili skoraj vsi udeleženci zadovoljni z organizacijo konference, tiste, ki smo bili v Pragi prvič, pa nas je predvsem očaralo to zgodovinsko mesto. Nič čudnega, če smo se številni zaobljubili, da se bomo še vrnil tja.

V Pragi je res veliko zgodovinskih znamenitosti, zato ni čudno, da je veliko tudi turistov. (Foto: P. Kozmus)

Izkušnje naših čebelarjev

Pri njih je kakovost na prvem mestu
Slovenski med je predragocen, da bi ga prodajali v trgovskih verigah, meni Luka Voglar

Franc Šivic

Ko se pripeljete v Šmarješke Toplice, vam že na začetku naselja pade v oči lesen smerokaz z napisom Čebelarstvo Voglar. Vijugasta pot, ki se odcepi desno od glavne ceste, vodi v dokaj strm breg, posejan z ličnimi enodružinskimi hišicami in lepo urejenimi vrtovi. Prav na koncu poti, tik ob gozdu, se ustavite pred hišo št. 273. To je dom štiričlanske družine Voglar, ki si zaradi svojih uspehov na področju inovativne ponudbe čebeljih pridelkov zasluži, da jo predstavimo našim bralcem.

S čebelami se je pred petimi leti začel ukvarjati zdaj sedemnajstletni sin Luka. Nanje se je navezal, ko je bil na počitnicah pri teti svojega očeta Andreja, sicer znani čebelarji Zofiji Janko v Grosupljem. Menda se jih ni prav nič bal, saj ga je zdaj že dvainosemdesetletna Zofija komaj odvrnila, da ni zlezal k njim v panj. Po prvem srečanju s čebelami je Luka spoznal, da brez njih ne bo mogel živeti. Začel je prosjati očeta, naj mu pri domači hiši v Šmarjskih Toplicah postavi čebelnjak. Po treznem razmisleku in po posvetovanju z drugimi družinskimi člani ga je oče res postavil ter ga napolnil z naseljenimi AŽ-panji.

Toda čarobna privlačnost, ki jo izžarevajo čebele, ni

premabila samo Luke, ampak je sčasoma osvojila še očeta Andreja, mamo Darjo in mlajšo sestrico Ano. Pred kratkim je oče pustil dobro plačano službo vodje prodajnega centra pri DZS in se povsem posvetil razvoju darilnega programa izdelkov iz domačega medu.

Luka obiskuje Kmetijsko šolo na Grmu pri Novem mestu. Postati želi poklicni čebelar in čebelariti z več sto gospodarskimi panji. Zdaj ima na treh lokacijah sto pet čebeljih družin, toda vedno bolj ga mikajo še ne dovolj izrabljena obsežna gozdna območja na vzhodni strani Kočevskega roga. Morda je to tudi klic krvi, saj so bili njegovi predniki po mamini strani prebivalci zdaj že izginulih kočevskih vasi. Tam so odlične možnosti za postavitve plemenilne postaje za vzrejo čiste kranjske rase. Luko pa od vseh čebelarskih opravil najbolj zanima prav vzreja matic.

Družina Voglar je lep primer delitve dela med družinskimi člani. Oče Andrej sam priznava, da se na čebele ne spozna dovolj in da jih zato v strokovno oskrbo raje prepušča sinu, vendar je po drugi strani strokovnjak za predelavo, pakiranje in prodajo čebeljih pridelkov. Znanje, ki ga je na področju darilnega programa pridobil

Pogled v prodajalno spominkov na posestvu Pule.

Čebelnjak na posestvu Pule, ki ga oskrbujejo Voglarjevi, je okras dolenske pokrajine.

(Foto: F. Šivic)

v prejšnji službi, mu zdaj še kako koristi. Njegovo temeljno načelo je zelo preprosto. Slovenski med je predragocen, da bi ga prodajali v trgovskih verigah domačih in tujih podjetij, v katerih bi tekmoval s cenanim medom neznanega izvora in včasih sumljive kakovosti. Postaviti ga je treba v višji cenovni razred in ga v vrhunsko izdelani embalaži ponuditi domačemu in tujemu porabniku. Iz medu je ob pomoči lastne iznajdljivosti in domišljije mogoče narediti številne nove izdelke, te pa je ob primernem propagiranju mogoče prodati kot poslovno darilo ali kot turistični spominek z novo dodano vrednostjo.

Kakor hitro so se pri Voglarjevih pred petimi leti odločili za čebelarstvo, so se začeli tudi dodatno izobraževati. Oče Andrej se je vpisal v tečaj pridelovanja medic in medenih likerjev, ki ga vsako leto organizirajo mariborski čebelarji. Da je tečaj dobro opravil, dokazujejo kar štiri zlata medalje z lanskega tradicionalnega ocenjevanja medenih pijač v okviru Zveze čebelarskih društev Maribor, zlato odličje pa je osvojil tudi letos. Takšni in podobni uspehi vlivajo človeku samozavest in zaupanje v lastne sposobnosti. Nič čudnega torej, da je Voglarjeva trgovska znamka Gorjanski med zbudila pozornost celo pri pristojnih v vladi, tako da so proizvode te znamke

Semernajst letni Luka Voglar kritično opazuje svojega očeta Andreja pri pregledovanju čebel. V sredini je mama Darja.

(Foto: F. Šivic)

izbrali tudi za vladna poslovna darila.

Andrej Voglar ne želi počivati na lovorikah dozdajšnjih uspehov, temveč iz medu nenehno snuje nove in nove izdelke. Proizvodnja se povečuje, vse večja pa je tudi želja po prodoru na tuja tržišča, saj mu postaja domači trg pretesen. Zelo resno razmišlja, da bi v letu 2007, ko bo Apimondia pripravila svetovni čebelarski kongres v Avstraliji, svoje izdelke predstavil svetovni javnosti.

Svojih bogatih izkušenj in strokovnega znanja ne želi zadržati samo zase, saj je pripravljen o vsem, kar ve, spregovoriti tudi drugim čebelarjem. Že 2. decembra letos se bo predstavil na posvetovanju o čebeljih pridelkih kot turističnih spominkih Slovenije, ki ga bo ČZS organizirala na Brdu pri Lukovici. V okviru priložnostne razstave bodo na ogled vsi njegovi izdelki. Kot predavatelj se želi vključiti tudi v delo šole čebelarjenja Antona Janše.

Za konec naj navedem dogodek, ki prikazuje Andreja Voglarja še v neki posebni luči. Pred kratkim sem bil povabljen na izbor novoletnih poslovnih daril za Slovensko turistično organizacijo. V ožji izbor sta se uvrstila med čebelarstva Božnar in medeni liker čebelarstva Voglar. Gospa Lučka Letič, ki je vodila izbor, mi je pokazala lično oblikovano steklenico in rekla: "Gospod Voglar mi je povedal, da je bila ta pijača že dvakrat nagrajena z zlato medaljo. Veliko zaslug za izjemno kakovost ima tudi znani

Vrhunski medeni liker zasluži tudi najbolj oblikovano embalažo. Voglarjevi ga prodajajo kot ekskluzivni turistični spominek na Anderličevem posestvu Pule nad Makronogom.

mariborski čebelar Marjan Slanič, ki vodi tečaje o pridelovanju medenih pijač in ki svoje bogato znanje nesebično razdaja vsem, ki si ga želijo. Toda če bi želeli imeti res najboljši slovenski medeni liker, potem bi morali v Šmart-

nem na Pohorju poiskati čebelarja Marjana Streharja in pri njem naročiti kostonjev medeni liker. Takšne kakovosti menda ne bi našli nikjer drugod."

Ali je k temu še potreben kakšen komentar?

Prodaja čebeljih pridelkov

Trženje – izziv in težave čebelarjev Zakaj so cene medu preizke?

Silvo Posl (Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Silvo Posl

Pričujoči prispevek je namenjen vsem tistim čebelarjem, ki svoj med prodajajo neposredno porabnikom, kakor tudi tistim, ki ga prodajajo v trgovsko verigo. Tudi ti se namreč srečujejo z različnimi strankami, na katere pa moramo biti še posebej pozorni, da bomo s svojo **komunikacijo** in vedenjem o

pridelku, ki ga prodajamo, nanje naredili prav poseben vtis.

Komuniciranje s strankami

Komuniciranje s strankami nikakor ni preprosto, še posebej ne, če stranke ne poznamo oz. če ne poznamo njenih navad, nazivov, družbenega položaja, krajevnih običajev itd. V takem primeru se držimo nekaj osnovnih pravil, ki se jih lahko naučimo iz literature ali jih slišimo na kakem predavanju; teh je sicer v zadnjem času kar precej. Vsak način komuniciranja s strankami pa je lahko uspešen, če je v mejah dobrega okusa in če je dosegel svoj namen. Pri tem pa je pomembno, da ob prvi komunikaciji s stranko dosežemo kar najboljši **prvi vtis**. Komunikacijo sestavljata besedna (govorna + pisna) in nebesedna (odnos do sogovornika) komunikacija.

Pri **besedni** komunikaciji bodimo pozorni na to, kako se pozdravljamo, kako se predstavljamo in seveda kako predstavljamo naš pridelek ali izdelek, ki ga želimo prodati. Razlage naj bodo kratke in jasne. Za vsako trditev pa navedimo argumente, ki bodo potrdili resničnost naših besed.

V **nebesedno** komunikacijo sodijo govorica telesa

(naš zunanji videz, način rokovanja, oblačenje, osebna nega itd.), osnove lepega vedenja (prijaznost, nasmeh, ljubeznivost) ter način pozdravljanja, predstavljanja in vodenja poslovnega pogovora.

Če upoštevamo vse najpomembnejše elemente pri vzpostavljanju **dobrega prvega vtisa** pri sogovorniku, bomo poskrbeli za primerno urejenost obleke in zunanje videza. Sogovornik naj na našem obrazu opazi prijaznost oz. rahel nasmešek, opazi naj našo pristno ljubeznivost in pripravljenost, da mu ustrezemo takoj, pomembni pa so tudi sproščeno pozdravljanje z roko, sproščena predstavitev samega sebe in nevsiljiva predstavitev naše ponudbe.

V zvezi z ustvarjanjem **prvega vtisa** so strokovnjaki ugotovili, da je sogovornik samo 7 odstotkov časa pozoren na vsebino pogovora, 38 odstotkov časa je pozoren na ton glasu in način našega govora, kar 55 odstotkov časa pa na nejezikovne sestavine (mimika in drža osebe, gibi, obleka, tudi vonj).

Ustvarjanje prvega vtisa pri sogovorniku traja navadno le nekaj sekund, zato je naš prvi nastop še toliko pomembnejši. Pri tem moramo biti zelo natančni, opirati pa se moramo na pridobljeno znanje. Med nadaljevanjem pogovora moramo biti odprti in pripravljeni na posredovanje odgovorov, ki jih bodo od nas zahtevali kupci. Pri tem moramo biti odločni in samozavestni, ko gre za področje čebelarstva, saj čebelarji najbolj poznajo pridelavo medu in drugih čebeljih pridelkov, zato jo moramo znati dovolj jasno razložiti in tudi dovolj visoko ceniti.

Vrste strank

Čebelarji se pri trženju pogosto srečujejo z različnimi vrstami strank. Pri tem velja opozoriti, da je vsaka stranka za nas dragocena in zato zahteva poseb-

no obravnavo. Pri tem moramo paziti zlasti na to, da s svojim delom ne bomo omalovaževali konkurence, saj bi to lahko negativno vplivalo na nas same.

Kar precej strank svoje nezadovoljstvo prevali na prejšnjega dobavitelja, za nas pa so se odločile, ker da smo boljši. V takem primeru ne smemo udariti po konkurenci, saj se je stranka za nas lahko odločila zaradi večje izbire ali morda zaradi boljše embalaže in podobno. Nikakor pa poglavitni razlog za prihod stranke k nam ne bi smela biti cena (prenizka?). Zato je še toliko pomembneje, da spoznamo nekaj vrst strank, predvsem pa, kako naj z njimi ravnamo.

Jezne stranke

To so stranke, ki rade povzdigujejo svoj glas, delijo očitke brez milosti, ugovarjajo, vpijejo, iz muhe naredijo slona in na vsak način HOČEJO SPOPAD.

Takim strankam ne dovolimo, da izbruhne spor, če je treba, se jim opravičimo, toda nikoli NE prosjčimo niti kot opravičilo ne znižujemo cene. Svojo resnico vedno branimo z argumenti, sicer pa čim prej končamo pogovor ...

Vzvišene stranke

To so stranke, ki o sebi mislijo, da so najpomembnejše in da vedno vedo vse! So pretirano samovšečne in se imajo zaradi svojega naziva ali družbenega položaja za zelo pomembne. Velikokrat so neolikane in cinične. Skratka, običajna pravila zanje ne veljajo!

Če dobimo takšno stranko, ji je vredno nameniti vso našo pozornost, kajti to je DOBRA STRANKA! Pri njej cena ni vprašanje. Dostojanstveno ji predstavimo našo ponudbo, predvsem pa se NE ustrašimo njenega ustraševanja. Začutiti mora, da nekaj znamo in da se je pravilno odločila, ko je izbrala nas! Nikakor pa se z njo ne smemo enačiti, saj bi to zanjo pomenilo zaničevanje!

Klepetave stranke

Stranke, ki rade klepetajo, so po navadi od vseh strank najbolj občutljive. Hočejo vas v celoti, veliko govorijo, pri tem pa pogosto menjavajo teme pogovora.

Pri takih strankah moramo biti zelo strpni in sami voditi pogovor, pri tem pa razmišljati, kako jo pripeljati do želenega cilja. Pri tem moramo biti vljudni in dajati videz, da nas pogovor zanima. S takimi strankami moramo biti tudi zelo obzirni.

Izbirčne stranke

Če dobimo takšno stranko, nas zaradi svojih nerealnih želja po navadi najbolj utruji. Veliko kritizira, ne kaže pa nikakršne želje po poslušanju. Toda kolikor več sliši, toliko bolj zaplete zadevo, zato lahko zelo hitro postane nezaupljiva. Po navadi se pritožuje nad stvarmi, ki z našo ponudbo nimajo nikakršne zveze.

Pri taki stranki je najpomembneje, da ohranimo TREZNO GLAVO! Ne prehitavamo njene odločitve, ker bo zelo hitro postala nezaupljiva. Ne pustimo se navedati, zlasti pa ne popuščajmo pri ceni in ne odstopajmo od svojega stališča. Na koncu se nam bo to vedno izplačalo.

Nikakor ne moremo pričakovati, da bodo stranke do nas vedno razumne ali da bodo vedno soglašale z našimi navedbami in trditvami, zato pa moramo biti sami vedno pozitivni, pripravljeni pozorno poslušati, strokovno odgovarjati na njihova vprašanja in jih od časa do časa tudi pohvaliti. Pri tem pa jih moramo vedno gledati v oči, saj one v nas vidijo naše podjetje, našo organiziranost in urejenost, in to ne glede na našo velikost!

Iz nekaj zgornjih primerov je razvidno, kako zelo se razlikujemo med seboj, predvsem pa kako ravnamo ob posameznih primerih, da dosežemo naš cilj. Ta pa je: doseči **NAJBOLJŠO CENO** za **NAŠ** izdelek. Če bi se vsi čebelarji (le z nekaj izjemami) vsaj malo potrudili, bi kaj hitro dosegli, da bi cene naših pridelkov in izdelkov **na domu NE zaostajale** za tistimi v trgovinah, saj smo se učili, da je najbolj kakovosten tisti med, ki je pridelan po "Smernicah dobrih higienskih navad v čebelarstvu" ob točenju – torej na domu! Mar ne?

Javorji – Gorski javor

Robert Brus, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire

Med pomembne medovite drevesne vrste pri nas spadajo tudi JAVORJI, saj so številne njihove vrste za čebele ne samo vir nektarja in cvetnega prahu, ampak

tudi mane. Rod javor (*Acer* L.), odvisno od taksonomske obravnave, vsebuje 150–200 vrst, razširjenih na zmernih območjih severne poloble. Izvira iz

Vzhodne Azije, kjer je vrstna pestrost še dandanes izjemna, rod je razmeroma bogat tudi v Severni Ameriki, v Evropi pa je vrstna pestrost zaradi uničujočega vpliva zadnjih ledenih dob manjša. V Sloveniji obstaja 6 avtohtonih vrst. Najbolj znani in splošno razširjeni so gorski ali beli javor (*Acer pseudo-platanus* L.), ostrolistni javor (*Acer platanoides* L.) in poljski javor ali maklen (*Acer campestre* L.), nekoliko manj pogosta sta trokrpi javor (*Acer monspessulanum* L.) in topokrpi javor (*Acer obtusatum* W. et K. ex Willd.), tatarski javor (*Acer tataricum* L.) pa v Sloveniji v naravi že skoraj sto let ni bil potrjen. V seriji prispevkov bomo nekoliko podrobneje predstavili prvih pet navedenih vrst.

Gorski javor (*Acer pseudoplatanus* L.) je do 40 m visoko in do 2 m debelo listopadno drevo s pravilno razvito krošnjo in ravnim, močnim deblom. S skorje starejših dreves se značilno luščijo ploščate krpe lubja, tako da ta postane svetlo lisasta. Poganjki so zelenkastorjav, goli in posuti s svetlejšimi plutnimi bradavicami, t. i. lenticelami, brsti so olivno zeleni, razmeroma veliki, širokojajčasti in kratko zašiljeni, končni brst je večji od stranskih. Navzkrižno nameščeni listi so dlanasto krpati, 8–16 cm dolgi in do 20 cm široki, od 5 listnih krp pa sta spodnji dve manjši. Krpe so široko jajčaste in grobo našagane, zareze med njimi pa so ostre.

Gorski javor je večinoma enodomna vrsta, kar pomeni, da ima dvospolne cvetove, pogosto pa je rastlina lahko poligamna, torej ima poleg dvospolnih tudi enospolne moške in ženske cvetove. Oprašuje se s pomočjo žuželk. Odvisno od nadmorske višine in lokalnega podnebja cveti maja ali junija po olistanju, torej potem, ko so listi že razviti. Cvetovi so združeni v 6–12 cm dolga, zelena, viseča grozdasta sočvetja. Posamezni cvetovi so dvospolni, včasih enospolni, zvezdasti, imajo po 5 časnih in 5 venčnih listov, moški imajo 8 dolgih prašnikov in okrnjen pestič, ženski pa dobro razvit pestič z nadraslo plodnico iz dveh plodnih listov in kratke, okrnjene prašnike.

Roditi začne med 20 in 30 letom starosti. V nižjih legah obilno rodi skoraj vsako leto, v višjih legah pa rodi na 2–3 leta. Plod, imenovan pokovec ali samara, je sestavljen iz dveh krilatih delnih plodičev, ki oklepata kot, nekoliko manjši od 90°. Krilce je dolgo približno 3 cm in mrežasto žilnato.

Za dobro rast potrebuje gorski javor najboljša rastišča na svežih, globokih, rahlih, humoznih in odcednih tleh na apnenčasti podlagi. Pogost je na t. i. aceretalnih rastiščih na vlažnih pobočjih, v vrtačah in ob jarkih s počasi tekočo, vendar ne zastajajočo vodo. Slabo prenaša plitva apnenčasta ali težka in mokra glinasto-ilojnata tla. Ustreza mu svež, hladen in vlažen gorski zrak, sušo in vročino prenaša slabše. Sončna

pripeka povzroča vnetje skorje, sneg, žled in veter pa ga redkeje poškodujejo. V mladosti lahko raste precej zasenčen, pozneje potrebuje vse več svetlobe, zato velja za polsvetloljubno vrsto. V nižjih legah ima raje hladne in vlažne osojne lege, v višinah pa bolj suhe in tople prisojne lege. Dobro prenaša nizko temperaturo, vendar mu zlasti v mladosti škodujejo hude zime, ki mu lahko povzročijo mrazne razpoke, in pozne slane. Zato se izogiba vrtač, v katerih se nabira hladen zrak. Slabše prenaša mestno okolje.

Gorski javor je najbolj razširjen v Alpah in na Karpatih, pa tudi v Srednji, Južni in Vzhodni Evropi. Na zahodu raste še v Pirenejih in na severu Španije, samoniklo pa ne uspeva v Veliki Britaniji in Skandinaviji. Na vzhodu je razširjen do Poljske in Ukrajine, na jugu ga najdemo še na Siciliji.

Avtohtono je razširjen po vsej Sloveniji. V Alpah raste približno do nadmorske višine 1700 m, v Sloveniji ga ponekod najdemo še na gozdni meji. Z 2,4 % deležem v skupni lesni zalogi je naša 7. najpogostejša drevesna vrsta. V gozdu se največkrat pojavlja posamezno ali kvečjemu v manjših skupinah, nikoli ni osrednji graditelj sestojev. Pogosto raste v bukovih in mešanih jelovo-bukovih gozdovih gorskega pasu, skupaj z velikim jesenom, gorskim brestom, bukvijo in jelko pa gradi združbo plemenitih listavcev.

Med javorji ima najboljši les prav gorski javor. Les je srednje težek, srednje trd in se lepo obdeluje. Ker je na prostem slabo obstojen, ga uporabljajo predvsem za izdelovanje notranje opreme. Cenijo ga rezbarji in kolarji, uporabljajo ga za izdelovanje drobnih predmetov, igrač in ročajev za orodje. Je pogost kuhinjski les, primeren za mize, deščice, kahalnice in valjarje. Včasih ima javorjev les zaradi različnih zunanjih vplivov posebno teksturo, zaradi česar je še posebej dragocen. Taki tipi javorjevega lesa so javor ikraš, ptičji javor in javor rebraš, ki ga tradicionalno uporabljajo za izdelovanje dna pri violinah. Vse tri tipe lahko, sicer redko, najdemo tudi v naših gozdovih. Listi skoraj vseh vrst javorjev so odlična živinska krma. Zaradi lepih, jeseni rumeno obarvanih listov in zaradi zanimive skorje ga pogosto sadijo kot okrasno drevo.

Kot medovita rastlina je gorski javor lahko pomemben vir nektarja, cvetnega prahu in mane. Skupen donos, ki ga največkrat navajajo za gorski javor, je do 200 kg/ha/leto. Posamezen cvet lahko po podatkih iz različnih virov, ki jih povzemajo Crane in sod. (1984), skupaj proizvede od 4,87 do 5,92 mg nektarja, pri čemer je izločanje pri ženskih cvetovih nekoliko obilnejše. En sam cvet lahko na dan izloči od 0,41 do celo 1,16 mg nektarja. Koncentracija sladkorja v nektarju je srednja, največje ugotovljene vrednosti so od 35 % do 47 %. Izločanje nektarja traja dva do tri tedne, to pa

List in socvetje gorskega javorja

Plodovi (Foto: Robert Brus)

Navzkrižno namešeni brsti

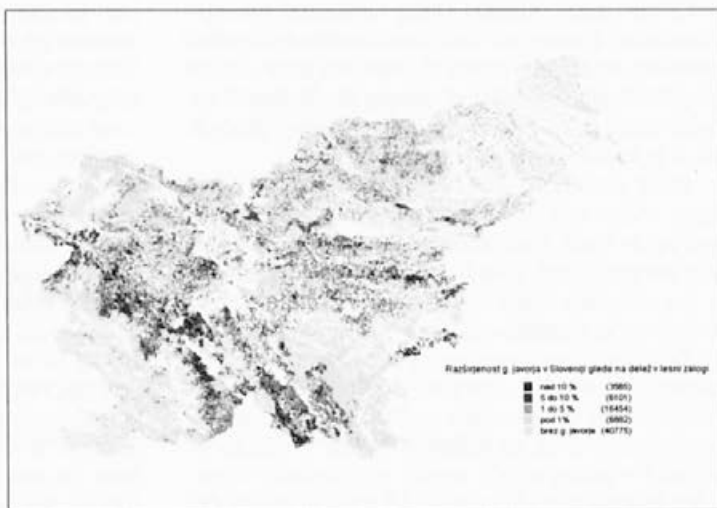
je za javorje razmeroma dolgo. Gorski javor kot vir nektarja največkrat obravnavajo kot srednje pomembno vrsto. Cvetni prah je zelenkasto rumen, pri gorskem javorju je njegova proizvodnja ocenjena na srednjo do nizko. Ena od analiz je pokazala, da vsak cvet proizvede povprečno 23.500 pelodnih zrn.

Pomemben del medenja gorskega javorja je tudi mana; tako se javorji pri nas uvrščajo med najpomembnejše vrste za manino pašo. Mana nastaja že med cvetenjem in se navadno nadaljuje tudi potem, ko cvetenje preneha. Proizvajalci mane so lahko različne sesajoče žuželke.

Crane in sod. (1984) kot najpogostejši navajajo vrsti *Periphyllus aceris* L. in *Periphyllus testudinaceus* Fernie (syn. *Periphyllus villosus* Hartig) iz družine Chaitophoridae, vrsto *P. villosus* Hartig navajata tudi Jurc in Mikulič (2001). Obe sesata listne peclje in cvetove. Med proizvajalce mane na gorskem javorju (najdemo pa jo tudi na drugih vrstah) lahko uvrstimo tudi vrsto *Parthenolecanium corni* (Bouché) iz družine Coccidae (Jurc, Mikulič, 2001). Med je zelenkaste barve (verjetno zaradi vsebnosti mane), njegov okus navadno ne navduši, a se s staranjem izboljšuje, aroma pa je neizrazita.

Odraslo drevo v jesenskih barvah
(Foto: Robert Brus)

Razširjenost gorskega javorja v Sloveniji (vir: Podatki o gozdnih fondih Zavoda za gozdove Slovenije, 2001, karto pripravil A. Ficko)

Čebelarski svetovalec

Glasilo Čebelarske svetovalne službe ČZS, št.: 10/06 (SČ 11/06)

PREDPAKIRANI IZDELKI – zahteve meroslovne zakonodaje

Helena Stopar – Urad za meroslovje (Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Zahteve glede merilnih instrumentov

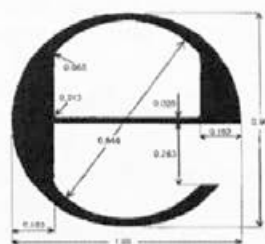
Vsi merilni instrumenti, ki jih uporabljamo za končno količinsko kontrolo, morajo biti overjeni (ali umerjeni, če za določeno merilo ni meroslovnega predpisa) in ustrezni.

Pakirci lahko kontrolo vzorcev izvajajo z neavtomatsko tehtnico ali z merjenjem vseh izdelkov, če za posamično tehtanje, ki je del pakirne linije, uporabljajo avtomatsko tehtnico. Tehtnice morajo biti pregledane in overjene v zakonsko določenem roku – za neavtomatske tehtnice je ta rok dve leti, za avtomatske pa eno leto. Poglavitno merilo ustreznosti tehtnice se nanaša na razmerje med preskusnim razdelkom (e) in masami tehtanih predpakiranih izdelkov. Priporočena razmerja so navedena v tabeli v Vodniku za izvajanje Pravilnika, ki je objavljen na spletni strani Urada RS za meroslovje. Če je razdelek tehtnice večji od priporočenega, je treba izdelke ustrezno predozirati. Podobno velja za uporabo merilnega valja.

Merilni instrumenti, ki jih uporabljajo za določanje gostote (npr. piknometri, denzimetri) in prostornine (merilni valji), morajo biti umerjeni (kalibrirani).

Tabela 2: Velikost števila nazivne količine in merske enote

Nazivna količina v g (cl)	Velikost števila (mm)
do 50 (5)	2
nad 50 (5) do 200 (20)	3
nad 200 (20) do 1000 (100)	4
nad 1000 (100)	6

Slika 1: Znak, ki kaže na poreklo/izvor iz Evropske unije

Zahteve glede označevanja izdelkov

Na embalaži izdelka morajo biti odtisnjene neizbrisne, lahko čitljive ter dobro vidne naslednje oznake:

- nazivna količina vsebine, izražena s številko in mersko enoto (npr. 500 g). Predpisani sta minimalna velikost števila, ki je odvisna od nazivne količine (Tabela 2), ter merska enota, ki jo je dovoljeno uporabljati (g, kg, ml, cl, l). Med številom in mersko enoto mora biti presledek. Simboli merskih enot se pišejo z malimi tiskanimi črkami, razen pri litrih, za katere lahko uporabljamo tudi oznako L;
- ime ali razpoznavni znak odgovornega za pakiranje;
- znak "e", ki kaže na poreklo/izvor iz Evropske unije.

Znak "e" mora biti odtisnjen v istem vidnem polju kot oznaka za nazivno količino. Biti mora pravilne oblike (natančneje je opisan v 12. členu Pravilnika) in visok najmanj 3 mm (Slika 1).

Izdelki so z navedenim znakom lahko označeni na željo pakirca. Ta mora Uradu RS za meroslovje prijaviti

uporabo tega znaka in izpolnjen Vprašalnik za priznanje postopkov interne kontrole, ki je objavljen na spletni strani Urada:

(<http://www.mirs.si/fileadmin/um.gov.si/pageuploads/Dokpdf/SMN/ZnakEGSVprasalnik.PDF>).

V Pravilniku so za večino predpakiranih proizvodov navedene priporočene stopnje pakiranja, za nekatere vrste izdelkov pa so navedene stopnje pakiranja obvezne. Pri izdelkih iz medu so obvezne stopnje določene za medeno žganje in medeni liker (4. točka 14. člena Pravilnika), pri tem so navedene naslednje obvezne stopnje pakiranja: 0,02 L - 0,03 L - 0,04 L - 0,05 L - 0,10* L - 0,20 L - 0,35 L - 0,50 L - 0,70 L - 1 - 1,125* L - 1,5 L - 2 L - 2,5 L - 3 L - 4,5 L - 5* L - 10* L.

Pri medici so stopnje nazivnih količin samo priporočene, pri medu pa zakonsko sploh niso določene.

Nadzorni pregledi

Meroslovni nadzor nad količinami predpakiranih izdelkov izvajajo inšpektorji in meroslovni nadzorniki

* Količine, ki so namenjene izključno za prodajo v trgovinah

Urada RS za meroslovje. Nadzor praviloma izvajajo pri tistih, ki te izdelke pakirajo, ter pri dobaviteljih, ki predpakirane izdelke uvažajo iz drugih držav.

V okviru nadzornega pregleda nadzorna oseba pregleda dokumentacijo o notranji količinski kontroli, označevanje izdelkov, merila in seveda količinsko ustreznost izdelkov, ki je tudi osrednji del pregleda.

Kontrolo količinske ustreznosti izvajajo z naključnim vzorčenjem določenega števila izdelkov iz posameznih proizvodnih serij (v skladu z Referenčno metodo, opisano v 11. členu Pravilnika).

Poročilo o izvajanju Uredbe o podpori evidentiranju lastnosti, osnovni odbiri in menjavi čebeljih matic kranjske čebele v letu 2006

Lidija Senič

Tako kot lani smo čebelarji tudi letos izvajali Uredbo o podpori evidentiranju lastnosti, osnovni odbiri in menjavi čebeljih matic kranjske čebele v letu 2006 (Ur. list RS, 52/2006). Čebelarska svetovalna služba je bila po 7. členu odgovorna za usposabljanje in pomoč pri uspešnem in enotnem izvajanju ukrepov, ki jih predpisuje ta uredba.

Osnovno informiranje o uredbi in nekaterih tehničnih postopkih se je začelo že pred sprejetjem uredbe. Čebelarska svetovalna služba je v Čebelarskem svetovalcu obvestila predsednike društev in čebelarje o distribuciji panjskih listov in poročilih pregleda v čebelarskih društvih ter objavila slike čebeljih zadkov, ki so jim bili v pomoč pri določanju merila obarvanosti obročkov. Takoj po sprejetju uredbe (19. maja) smo skupaj s Kmetijskim inštitutom Slovenije za čebelarska društva pripravili navodila za pomoč pri zbiranju, pregledovanju in potrjevanju vlog za podporo čebelarjem, ta pa smo prej uskladili z Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Agencijo Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja.

Julija, avgusta in septembra smo največ pozornosti namenili svetovanju čebelarjem in čebelarskim društvom o izpolnjevanju panjskih listov ter vlaganju vseh obrabcev, ki jih predpisuje uredba, na čebelarska društva. S Sektorjem za identifikacijo in registracijo živali pri Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano smo pri vlogah usklajevali podatke, ki so podlaga za pridobitev nadomestil na podlagi uredbe. Za predsednike društev smo pripravili sedem predavanj o pravilnem zbiranju, pregledovanju in potrjevanju vlog za podporo čebelarjem, kot to zahteva omenjena uredba.

Ker so morala društva do 22. septembra posredovati vloge čebelarjev in priloge v potrditev Priznani rejski organizaciji, smo imeli največ dela prav ta mesec. Vloge posameznih čebelarjev in vse priloge, ki so temu sledile,

Če nadzorna oseba ugotovi nepravilnosti, izda plačilni nalog. Če ugotovi nepravilnosti glede dejanskih količin in označevanja, pa tudi odločbo, s katero prepove dajanje izdelkov v promet.

Plačilni nalog se glasi na pravno osebo oziroma samostojnega podjetnika posameznika (za kršitev vsake od zgoraj navedenih zahtev je globa 100.000 SIT) in na odgovorno osebo (globa 50.000 SIT).

Dodatne informacije so na voljo na spletni strani Urada: <http://www.mirs.si/> oziroma po tel., št. 01/478 85 85 (ga. Helena Stopar).

so pregledali pristojni pri Priznani rejski organizaciji. Čebelarska svetovalna služba je društva, ki so poslala pomanjkljive vloge, o tem obvestila z dopisi in jim poslala v dopolnitev vso potrebno dokumentacijo. Časa za dopolnitev ni bilo veliko, saj je bil rok, do katerega je bilo treba vloge čebelarjev dostaviti na Agencijo za kmetijske trge in razvoj podeželja, kratek. Društva so odpravila večino pomanjkljivosti.

Sklepna faza dela Priznane rejske organizacije, kot jo določa uredba, je bilo potrjevanje posameznih vlog čebelarjev. Agenciji za kmetijske trge in razvoj podeželja smo 13. oktobra 2006 dostavili 4251 vlog čebelarjev. K izvajanju uredbe je pristopilo 195 društev, ki so bila upravičena do povračila stroškov za obveščanje in drugo komunikacijo s čebelarji, ki so na podlagi te uredbe vlagali svoje zahteve. Po evidenci, ki smo jo vodili ob vnosu podatkov, smo evidentirali 5850 čebelnjakov in 118.557 čebeljih družin, za katere so čebelarji vlagali zahteve za sofinanciranje evidentiranja lastnosti, osnovne odbire in zamenjave čebeljih matic.

Iz spodnje razpredelnice je razvidna primerjava med številom upravičencev, čebelnjakov in panjev v letih 2005 in 2006 (vir: Čebelarska svetovalna služba):

	Število čebelnjakov	Število upravičencev	Število čebeljih družin
Leto 2005	5.468	4.003	114.703
Leto 2006	5.850	4.251	118.557

V primerjavi z minulim letom smo v letošnji ukrep vključili dobre 3 odstotke več čebeljih družin in 6 odstotkov več upravičencev. Po podatkih Sektorja za

identifikacijo in registracijo živali je bilo 30. septembra 2006 pri Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano kot imetnikov čebeljih družin vodenih 7.620 čebelarjev, ki čebelarijo s 170.682 čebeljimi družinami. Glede na to je uredbo izvajalo 56 odstotkov vseh registriranih čebelarjev,

z nekaj manj kot 70 odstotki vseh čebeljih družin.

Vloge čebelarjev in zahtevke čebelarških društev zdaj, kot sem že omenila, obravnava Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja. Upam, da bodo rešene čim hitreje in brez velikih zapletov.

OTROŠKI BAZAR

Tanja Magdič

Od 14. do 16. septembra letos je na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani potekal Otroški bazar. Na ta način so želeli prireditelji obiskovalcem, tj. staršem in otrokom, omogočiti zlasti prijetno druženje. Izkazalo se je, da je bila prireditev uspešna, saj so organizatorji našli več kot 15.000 obiskovalcev iz vse Slovenije.

V okviru bazara se je predstavila tudi Čebelarška svetovalna služba v sklopu Čebelarške zveze Slovenije. Na našem razstavnem prostoru so imeli otroci in njihovi starši možnost poskusiti pet različnih vrst medu, si narediti svojo svečko iz satnic in jo okrasiti ali viliti obesek iz čebeljega voska. S svojo svečko v žepu je našo stojnico ponosno zapustilo več kot 1000 otrok! Tisto, zaradi česar je bil naš razstaveni prostor najzanimivejši, pa je bil opazovalni panj. Tako otroci kot starši so radovedno opazovali našo marljivo kranjsko sivko, pri tem pa niso skrivali svojega navdušenja. Iz ust radovednih otrok so vprašanja dobesedno deževala! Vsak obiskovalec je prejel tudi zloženko "Čebelji pridelki – moč narave", v kateri si lahko vsak prebere več informacij o medu in drugih čebeljih pridelkih (razdelili smo jih več kot 400!). Čebelji pridelki so v zloženki predstavljeni tudi skozi oči dr. Petra Kapša. V okviru programa prireditve je ga. Andreja Kandolf za zainteresirane pripravila nadvse zanimivo predavanje o čebeljih pridelkih.

Trije dnevi na Otroškem bazaru so bili velik dogodek tako za nas, ki smo predstavljali čebelarstvo, kot tudi za obiskovalce. Zaposleni v Čebelarški svetovalni službi in predstavniki čebelarjev smo bili vsak dan sejma na našem

razstavnem prostoru. Še posebej naj se ob tej priložnosti zahvalim g. Francu Prezlju, ki nam je pomagal pri organizaciji in postavitvi razstavnega prostora, s svojo navzočnostjo pa je okrepil tudi našo zasedbo na razstavnem prostoru, g. Mateju Blejcu za opazovalni panj, g. Franciju Strupiju za pomoč in navzočnost na razstavnem prostoru, ge. Simoni Magdič in članom družine ge. Lidje Seničeve za požrtvovalno pomoč na razstavnem prostoru. Zahvalim naj se tudi g. Ladislavu Vozlju, ki je prispeval med za degustacijo.

Vsem sodelujočim še enkrat hvala. Ob tem pa naj izrazim upanje, da bomo tudi v prihodnje sodelovali na takih in podobnih prireditvah, saj so tovrstne predstavitve velik prispevek k promociji čebeljih pridelkov. Slišati je bilo kar nekaj pohval obiskovalcev in tudi želja, da bi podobne prireditve organizirali tudi v prihodnje!

Obisk razstavnega prostora ČZS na Otroškem bazaru.

Trženje: Čebelji pridelki, moč narave

Tanja Magdič

Spoštovane čebelarke, čebelarji!

Z veseljem Vas obveščamo, da je izšla zloženska, namenjena povečanju prodaje čebeljih pridelkov slovenskih čebelarjev!

V zloženki je strokovnjak dr. Peter Kapš predstavil sestavine čebeljih pridelkov in njihov vpliv na človeški organizem, Andreja Kandolf pa je predstavila vrste medov ter njihove značilnosti. Da ne bi manjkale medene pijače, je g. Drago Kotnik, pridelovalec medenih pijač in večkratni

dobitnik zlate medalje za medico in medeni liker, dodal še medene pijače in njihove značilnosti. Potrošnik si tako lahko na enem mestu prebere o propolisu, matičnem mlečku, cvetnem prahu, o različnih vrstah medov in ne nazadnje o medenih pijačah. V zloženki je poudarjena prednost uživanja slovenskega medu zaradi njegove velike kakovosti, na zadnji strani pa je dodana prelepka kolektivne blagovne znamke Slovenski med kontrolirane kakovosti.

Čebelarska svetovalna služba bo zato, da bi se zloženku v čim krajšem času distribuirali med potrošnike, vsakemu čebelarskemu društvu na podlagi pisne vloge odobrila določeno število izvodov brezplačno. Čebelarsko društvo se s prevzemom zloženek obveže, da bo zloženke razdelilo med potrošnike oz. jih posredovalo tja, kjer se zadržujejo morebitni porabniki medu – svetujemo, naj bodo to mesta, na katerih se zadržujejo posamezniki, ki imajo potrebo po zdravem načinu življenja oz. jih s tovrstno zloženko lahko informiramo o pozitivnih vplivih čebeljih pridelkov na kakovost življenja (npr. zdravilišča, zdravstveni domovi, vrtci, šole ...). Poti so proste, zloženka pa nikakor ne sme ostati med čebelarji. V primeru, da se Čebelarsko društvo udeleži različnih prireditev, sejmov,

lahko Čebelarsko društvo, na podlagi pisne vloge pridobi določeno število zloženek, ki jih razdeli med obiskovalce sejma. Pisno vlogo z obrazložitvijo za kakšne vrste prireditve gre in kolikšno število obiskovalcev pričakujejo, naj predsednik društva posreduje Čebelarski svetovalni službi, oz. svojemu terenskemu svetovalcu, pri katerem bo zloženke tudi prevzel.

Predsednikom čebelarskih društev bomo v prihodnjih dneh posredovali vzorčni izvod zloženke in pogoje za prejem zloženke.

Hkrati vas obveščamo, da za lastno promocijo, lahko zloženko v dogovoru s tiskarno tudi kupite. Informacije o nakupu dobite pri Tanji Magdič, tel. 040-436-513 ali po e-pošti: tanja.magdic@wecocommerce.si.

VODENJE KNJIG ZA DRUŠTVA

Čebelarska svetovalna služba bo v prihodnjih mesecih pripravila seminar o finančnem poslovanju za čebelarska društva.

Vse blagajnike in predsednike čebelarskih društev prosimo, da nam posredujejo vprašanja in težave, s katerimi se srečujejo pri vodenju knjig in pri pripravi zaključnega računa. Vprašanja nam lahko pošljete po e-pošti na naslov: tanja.magdic@wecocommerce.si ali po pošti na naslov Čebelarske zveze Slovenije s pripisom za Čebelarsko svetovalno službo, in to najpozneje do konca oktobra.

VODENJE KNJIG ZA ČEBELARJE – ugotavljanje davčne osnove na podlagi dejansko vodenih prihodkov in odhodkov

Čebelarska svetovalna služba bo v prihodnjih mesecih organizirala seminar za vse čebelarje, ki davčno osnovo ugotavljajo na podlagi dejansko vodenih prihodkov in odhodkov. Vabimo Vas, da svoja vprašanja in težave s katerimi se spopadate, posredujete po e-pošti na naslov: tanja.magdic@wecocommerce.si ali po pošti na naslov Čebelarske zveze Slovenije s pripisom za Čebelarsko svetovalno službo, in to najpozneje do konca oktobra.

Vi sprašujete, mi odgovarjamo

Odgovor pripravila: **Andreja Kandolf**

Ali na nalepko za med lahko naknadno dopišemo točne podatke za posamezno vrsto medu (vrsta medu, rok uporabnosti, neto količina, označa serije/lota, ime pridelovalca/polnilca)?

Pravilnik o splošnem označevanju predpakiranih živil (Ur. l. RS, št. 50/2004 (58/2004 - popr.), 43/2005 (64/2005 - popr.), 83/2005, 115/2005) določa, da morajo biti oznache na živilu v slovenskem jeziku, na opaznem mestu embalaže, tako da so **zlahka vidne, razumljive, nedvoumne, jasno čitljive in neizbrisne** ter ne smejo biti skrite, nejasne ali prekinjene z drugim besedilom ali slikovnim

gradivom. V pravilniku torej ne piše, da morajo biti oznake odtisnjene.

Označevanje *nazivne količine vsebine izdelka in odgovornega za pakiranje* (neto količina, ime polnilca) pa določa tudi Pravilnik o količinah predpakiranih izdelkov (Ur. l. RS, 110/02), njegovo vsebino pa v članku Predpakirani izdelki - zahteve meroslovne zakonodaje pojasnjuje ga. Helena Stopar.

Glede označevanja nazivne količine izdelka čebelanem priporočamo, da dajo natisniti nalepke, na katerih so navedene različne možnosti nazivnih količin, potem pa resnično nazivno količino samo označijo, npr.:

450 g
 950 g

URADNE URE SVETOVALCEV: Andreja Kandolf, svetovalka za zagotavljanje varne hrane, uradne ure: tor., sre., pet. od 8–16. ure; tel: 01 729 61 33, 040 436 514; **terenski svetovalci:** Vlado Augustin, uradne ure: pon. od 10–14., tel.: 040 436 516, 07 306 02 36; **Jozica Kapun Marsik**, uradne ure: pon. od 10–14. ure, tel. 040 436 517, 02 548 16 39; **Tanja Magdič**, svetovalka za ekonomiko, uradne ure: pon. od 12–16. ure, tel.: 040 436 513; **Lidija Senič**, v.d. vodje ČSS, uradne ure: tor.; od 12–16., sre.; od 8–14. ure, tel.: 040 436 515.

Priporočamo, da terenske svetovalce zaradi morebitne odsotnosti (dopust ali bolniška) pred obiskom pokličete.

Najpomembnejša uporabljena literatura:

- Brus, R., 2004. Drevesne vrste na Slovenskem. Mladinska knjiga, Ljubljana, 399 s.
- Brus, R., 2005. Dendrologija za gozdarje. Univerzitetni učbenik, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, 408 s.
- Crane, E., Walker, P., Day, R., 1984. Directory of important world honey sources. International Bee Research Association, London, 384 s.
- <http://idrninfo.idrc.ca/archive/corpdocs/061504/> (dostop 10. 10. 2006)
- Fitschen, J., 1994. Gehlflora. Quelle & Meyer Verlag, Heidelberg, Wiesbaden.
- Jurc, M., Mikulič, V., 2001. Gozdno medenje in medeče lesnate rastline v gozdovih Slovenije. Gozdarski vestnik, 59, 1, s. 18–27.
- Kotar, M., Brus, R., 1999. Naše drevesne vrste. Slovenska matica, Ljubljana, 320 s.
- Rollof, A., Birtels, A., 1996. Gehlze. Band I., Eugen Ulmer Verlag, Stuttgart, 694 s.
- Šivic, F., 1992. Pomen gozda za čebelarstvo. Bogastvo iz gozda. BF, Oddelek za gozdarstvo, s. 52–57.

(Nadaljevanje prihodnjic)

KANADSKA ZLATA ROZGA*(Solidago canadensis L.)* - družina košarnic (*Asteraceae*)

Domovina – Njena domovina je Severna Amerika. Raste na jasnih ob potokih, na bregovih rek in ob naseljih, ponekod se je zelo razširila. V Zahodni, Srednji in Vzhodni Evropi je nasajena od 19. stoletja in se še vedno širi.

Opis – Večletna zelena rastlina, visoka 50 do 150 cm. Stebla zelena, na zgornjem delu štrleče dlakava. Listi sedeči, ozko suličasti, celorobi ali ostro nažagani. Cvetovi drobni, zlato rumeni, zbrani v koških, dolgih 3 do 5 mm, v piramidnem latistem socvetju, enostransko razporejeni proti vrhu. Cveti od julija do sredine septembra.

Razmnoževanje – Razmnožuje se s semeni in vegetativno. S svojimi koreninami se zelo hitro razširja in se je v zadnjih letih razširila po številnih krajih v Sloveniji.

Medovitost – Zelo dobra pri *Solidago canadensis* L., srednja pri *Solidago virgaurea* L. Kanadska zlata rozga je

dobra medovita rastlina, na kateri žuželke nabirajo nektar in cvetni prah. Na približno 1 m visokih trdih steblih se razvije lep metlast cvet, ki ga čebele zelo rade obiskujejo. Ker cveti dolgo in včasih celo v jeseni, je pomembna za čebeljo pašo.

Zanimivosti – V vrtovih rastejo njene sorodnice, različne okrasne sorte, ki jih prav tako obiskujejo čebele. V zadnjih letih so naši čebelarji pripomogli k njeni razširitvi. Obstaja več vrst: poleg kanadske zlate rozge še navadna zlata rozga (*Solidago virgaurea* L.), s. orjaška zlata rozga - *Solidago serotina* L. (Sin. *Solidago gigantea*). Vse so kot okrasne rastline prinesene iz prvotne domovine Severne Amerike. Podivjana lahko postane nadležen plevel. V ZDA iz odbranih rastlin orjaške zlate rozge pridobivajo kavčuk, saj ga rastlina vsebuje 6 do 8 odstotkov.

Kanadska zlata rozga ali vrbnjak, *Solidago canadensis* L.Orjaška zlata rozga - *Solidago serotina* L. (Sin. *Solidago gigantea* L.)

Kratke novice

Novica iz Italije

Franc Šivic

Moj dolgoletni prijatelj Renato Garibaldi, poklicni čebelar iz sosednje Furlanije, ki čebelarji s približno 1500 čebeljimi družinami, mi sporoča, da ga letos pestijo velike težave. Varoam, ki so neverjetno agresivne, so se pridružile še različne oblike viroz in zastupitve. Te težave se pojavljajo predvsem na stojiščih v nižinskem delu, v bližini intenzivnih nasadov sadnega drevja in vinske trte, v katerih kmetje pogosto škropijo svoje kulture. Doslej je moral zapreti že približno 10 % panjev, pričakuje pa, da se bo vse to v prihodnjih mesecih še nadaljevalo. Na odmaknjenih, hribovskih območjih so čebele bolj zdrave.

Težave so tudi s prodajo medu. Zaradi dobre letine in velike ponudbe akacijevega medu iz Madžarske italijanski trgovci odkupujejo med domačih čebelarjev po 1,70 evra oz. po približno 400 SIT za kilogram. Tisti poklicni čebelarji, ki svojih pridelkov ne prodajajo na domu ali jim pridelka ni uspelo prodati velikim trgovskim verigam, bodo letos zašli v rdeče številke, če pa se cene prihodnje leto ne bodo zvišale, bodo čebele prisiljeni prodati ali vsaj zmanjšati število naseljenih panjev.

Renato Garibaldi svojega medu po tako nizkih odkupnih cenah ne bo prodajal preprodajalcem, temveč bo raje razširil svojo prodajo. Kupil bo nove kioske in se še pogosteje udeleževal različnih sejmov in drugih prireditev. Povečal bo proizvodnjo nekaterih kozmetičnih izdelkov iz medu, na primer mil, krem, šamponov in losjonov, ki gredo dobro v promet.

Iz rdečih števil ga bo letos potegnila njegova dodatna dejavnost – kmečki turizem. Sedež njegovega čebelarskega obrata je namreč v Museisu, ki leži nad mestom Tolmezzo, v nekoliko odmaknjenem kraju z neokrnjeno naravo, v osrčju Karnijskih Alp. Že pred desetimi leti je začel pri slovenskem podjetju Smreka iz Gornjega Grada kupovati lesene montažne bungalove. Načrtno jih je postavljal v neposredno bližino svojega doma in jih dajal v najem turistom. Kupoval jih je iz dobička, ki so mu ga takrat prinesle čebele. Zdaj ima devet takšnih počitniških hišic, po večini pa so že zdaj rezervirane za njegove stalne goste v prihodnjem letu.

Hkrati z graditvijo svoje turistične vasi je po najrazličnejših medijih, od časopisov, revij, radia do televizije, intenzivno oglaševal svoj kraj. Občinski možje so sprva zelo nezaupljivo opazovali njegovo početje, ko pa je tja začelo vsako leto prihajati več turistov, zlasti iz večjih italijanskih mest, so mu ponudili pomoč. Pa ne

samo moralno, ampak tudi gmotno, in to v obliki nepovratnih sredstev. S tem denarjem je pred dvema letoma zgradil lesen nadstrešek, pod katerim lahko sprejme do tristo ljudi. Letos je organiziral kar dve odmevni posvetovanji o popolnoma različnih temah, to pa je v Museis privedlo množico novih obiskovalcev in tudi nekaj pomembnih predstavnikov italijanskega političnega, kulturnega in verskega življenja. Za prihodnje leto načrtuje organizacijo mednarodnega posveta o usodi ruskih kozakov, ki so jih ob koncu druge svetovne vojne v okolici Museisa zajeli zavezniki in jih izročili Rdeči armadi. Tudi to bo lepa priložnost, da bo obiskovalcem razkazal lepote in zanimivosti svojega kraja, jim prodal čim več čebeljih pridelkov ter tako zmanjšal zalogo medu.

Renato dobro pozna čudovito okolico Gornjega Grada in nekatere manjše kraje v Savinjski dolini, saj sem ga tja že večkrat spremljal. Prepričan je, da bi bili nad njimi navdušeni tudi številni italijanski turisti, žal, pa jih v Italiji pozna le malokdo. Druga težava je jezik. Italijansko pri nas govorijo skoraj samo Slovenci ob zahodni državni meji, povprečen Italijan pa poleg materinščine ne obvlada nobenega tujega jezika. Prav to pa je velika ovira za naš turizem v odročnejših krajih. Italijani, ki jih je kar 60 milijonov, so namreč dobri gosti, ki radi dobro jedo, pijejo in se zabavajo. Najraje pa obiskujejo tiste kraje, v katerih se z domačini lahko sporazumevajo v italijanskem jeziku.

Morda bo tale zapis spodbudil katerega od naših bralcev, da bo začel razmišljati podobno kot Renato Garibaldi ali ga celo posnemati. Tudi če ne zna italijansko, saj so tudi slovenski turisti dobri gosti.

Renato Garibaldi na stojišču panjev na pasi.

(Foto: F. Šivic)

Povzetki nekaterih referatov na strokovnem srečanju avstrijskih poklicnih čebelarjev, Gradec 2006

Norbert Jedlovčnik – prevod

Aktualno stanje pri sofinanciranju programov, ki jih subvencionira EU.

Subvencije pospeševalnih programov iz sredstev EU poteka prek organizacije Biene Österreich /BÖ/. Gre za povezavo med čebelarji in ministrstvom.

Pospeševalne ukrepe delijo v dve skupini:

- Posredni pospeševalni ukrepi so namenjeni začetnikom čebelarjem – članom ČZ za pospeševanje nakupa malih orodij za čebelarstvo, investicijskim programom.

- Neposredni pospeševalni ukrepi namenjeni čebelarjem prek čebelarске organizacije za izobraževanje, laboratorijske preiskave, svetovanje.

Čebelar, lahko zaprosi za subvencijo za nakup malih aparatov enkrat na leto. Ob izpolnjevanju določenih pogojev lahko sočasno zaprosi tudi za subvencioniranje investicijskega programa. Zanimirani pošljejo zahtevke do 15. avgusta na BÖ, ki pomaga čebelarjem pri sestavljanju zahtevkov in jim svetuje.

Pridelava gensko spremenjenih organizmov v kmetijstvu in njihov vpliv na prodajo čebeljih proizvodov, dr. Rudolf Moosbeckhofer, AGES

Med je živalski proizvod, zato zanj veljajo predpisi za živila in označevalni predpisi VO/EG/št. 1829/2003, če teh proizvodov niso proizvedle genetsko spremenjene čebele. Pojav gensko spremenjenega cvetnega prahu nekatere države smatrajo kot neizogibno in slučajnostno situacijo. Po nekaterih predpisih označevanje prisotnosti tega cvetnega prahu v medu ni potrebno, kadar je vsebnost gensko spremenjenega cvetnega prahu v medu pod 0,9%. Delež gensko spremenjenega cvetnega prahu /0,9%/ se preračuna na celotno količino medu, in velja tudi za cvetni prah, propolis in matični mleček. Gensko spremenjen cvetni prah je lahko prinesen s paše, vnesen s čebeljo hrano, s čebelnimi prehranbenimi nadomestki, v zdravilih za živali, in gensko spremenjeni živalski krmil v kateri je cvetni prah/ v mletem stanju ali pri pomanjkanju cvetnega prahu pri čebelah/.

Izvori gensko spremenjenega cvetnega prahu so v glavnem oljna repica, soja in koruza. Spomladi vnesen gensko spremenjen cvetni prah lahko najdemo tudi pri kasneje nabranih vrstah medu. Kot pomembna proizvodjalca cvetnega prahu za čebele ima gensko

spremenjena koruza v času cvetenja gotovo določeno pomembno vlogo. Čebele se podajo tudi na 6 km dolgo pot za pašo. To je odvisno od pašne ponudbe, atraktivnosti paše, vremena in potreb po hrani. Pri nabavi gensko nespremenjene hrane moramo zahtevati spremno dokumentacijo. V prometu so škrobni sirupi pripravljene iz gensko spremenjenih in gensko nespremenjenih surovin. Prav tako je lahko sladkor iz gensko spremenjene pese ali sirup iz gensko spremenjene koruze. V tem času še v Avstriji ni gensko spremenjenih posevkov.

Majhne celice - možen izhod iz krize z varoj./Singer, Praag/

Velikost čebel je odvisna od dedne zasnove in pogojev okolja v katerih čebela raste. Več čebelarjskih strokovnjakov v svetu se trenutno ukvarja z velikostjo čebeljih celic. Velikost čebelje celice 4,9 mm je bila namreč ocenjena kot možen faktor, ki pomembno zaviralno vpliva na razvoj varoj. Nekateri strokovnjaki mislijo, da za čebele ni bistvena razlika med gradnjo 4,9 in 5,5 mm velikimi celicami. Praksa je pokazala da je težko doseči dober razvoj medonosnih čebel v satih s celicami velikosti 4,9 mm. Raziskave Hr. Singerja in J. von Praagha kažejo na to, da morajo biti za takšno raziskavo izpolnjeni nekateri osnovni pogoji. Poleg ustreznih satnic z manjšimi celicami in narejenih iz voska brez kemičnih ostankov, morajo odbrati tudi čebele z določenimi genetskimi lastnostmi, ki lahko takšno satje zgradijo. Pokazalo se je, da je totalno preusmeritev na gradnjo celic velikosti 4,9 mm pri čebelah izredno težko doseči. Šele, ko se je izvalilo večje število malih čebel v manjših celicah, je bila gradnja teh satov z manjšimi celicami uspešnejša. Osnovno težavo je predstavljala stalna korektura celic na satnicah, kajti celic 4,9 mm ni uspela zgraditi vsaka družina. Te družine so se mnogokrat razvijale počasneje. Številčnost varoj je močno nihala. Poleg tega je bil napad varoj evidentiran vse leto. Raziskave so zahtevale veliko časa in sredstev. Počasi se kristalizirajo linije, ki veliko obljublajo. Za vzrejo večje genske skupnosti planirajo vzrediti 400 odbranih linij čebeljih družin, ki gradijo celice premera 4,9 mm.

Vir : Bienen welt 4/06

Kako čebelarji na Madžarskem Strokovni obisk članov ČD Grosuplje pri madžarskih velečebelarjih

Vanda Koželj — ČD Grosuplje

Nekega avgustovskega dne smo se čebelarke in čebelarji že navsezgodaj zbrali v Grosupljem, kjer nas je že čakal avtobus. Nismo izgubljali dragocenega časa s čakanjem na zamudnike, saj so bili vsi presenetljivo točni, polni pozitivne energije in pričakovanj.

Pot nas je vodila po avtocesti na Štajersko in nato naprej v Mursko Soboto, kjer sta nas že čakala še dva čebelarja. Eden od njih je bil veterinar g. Štefan Kovač, ki nam je v nadaljevanju vožnje proti Lendavi in čez mejo na Madžarsko zanimivo pripovedoval o svojih začetkih čebelarjenja in naši avtohtoni kranjski čebeli. Tudi pozneje nam je bil v veliko pomoč, zlasti pri premagovanju jezikovnih težav.

Kmalu po prestopu meje smo prispeli v Lenti. Tam smo imeli približno uro časa za ogled kraja oziroma za

morebitne nakupe, to pa je bilo povsem dovolj, kajti naš pravi namen je bil obisk pri treh velikih madžarskih čebelarjih.

Čebelarji, ki čebelarijo v podobnih pašnih razmerah, kot so te pri nas, izvirajo z različnih območij in imajo tudi različne izkušnje. Zato sta naše čebelarje še posebej zanimala organizacija in razvoj čebelarstva na Madžarskem. Tudi tam je avtohtona kranjska sivka, za madžarske čebelarje pa je značilno, da čebelarijo z nakladnimi panji.

Voznik nas je pripeljal prav do domačije prvega večjega čebelarja. Na domačem dvorišču nas je pozdravil gospodar Franc Zalavaris ter nas povabil v svoje delovne prostore, kjer je za nas pripravil tudi okusen prigrizek. Razkazal nam je svojo čebelarsko opremo,

Plastični satnik s satnico PIERCO, 1/1 bel ali črn samo 440 SIT z DDV.

Plastični satnik s satnico PIERCO, 2/3 bel ali črn samo 352 SIT z DDV.

UGODNO

Panji

zelo ugodna cena AŽ voščenih satnic, v naših čebelarskih centrih v Mariboru in Lukovici.

AKCIJA

Satniki AŽ lipov les zbiti rogljičeni z luknjicami

OBVESTILO !

Obveščamo vas, da smo oddelek embalaže iz Tržaške 65, preselili v prostore čebelarskega centra Maribor, na Streliško 150

Vse informacije in naročila:

Telefon: 02/330-32-40

Faks: 02/331-80-10

e-mail: embalaza@vema.si

www.vema.si

ČEBELARNA v čebelarskem centru Slovenije

Tel: 01 / 729 61 18; Faks: 01 / 729 61 31; email: cebelarna@siol.net

ČEBELARSKI CENTER MARIBOR

Tel: 02 / 330 32 40; Faks: 02 / 331 80 10; email: ccmb@siol.net

DAR SONCA - Tyrševa 26, Maribor - Tel / fax: 02 / 251 60 12

Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure, sobota: od 8. do 13. ure; v nedeljo zaprto.

NONOS - sonaravno sredstvo za tretiranje in preprečevanje želodčnih infekcij.

MEHPATIKA - sonaravno sredstvo za tretiranje poapnene zalege in za zmanjševanje okuženosti z varo.

Na koncu nas je čebelar Franc prijazno povabil še na ogled vzreje matic, nedaleč stran od domačije, kjer ima stojišče s 700 nakladnimi panji. Tehnika vzreje je podobna kot pri nas. Razkazal nam je tudi posebne zabojnike za prevoz nakladnih panjev.

Pot nas je nato vodila naprej do drugega večjega čebelarja g. Ladislava Kiša, ki v kraju Postusanlahm čebelari s približno 600 nakladnimi panji in se ukvarja predvsem s pridobivanjem naravno sušenega cvetnega prahu.

Sušenje cvetnega prahu na zraku.

(Foto: V. Koželj)

med to pa je bilo še posebej zanimivo točilo s štiriindvajsetimi koši za sate, izdelano po njegovem načrtu.

Zadnja, tretja postaja na naši poti po Madžarski je bila le kak kilometer, dva naprej, na domačiji čebelarja Antona Uštvana, ki čebelari s približno 570 nakladnimi panji, usmerjen pa je izključno v pridobivanje medu. S čebelarstvom se ukvarja in preživlja celotna njegova osemčlanska družina.

Tako smo si lahko izmenjali izkušnje z različnih področij čebelarjenja, naši čebelarji pa so lahko kupili tudi drobno čebelarsko opremo ter njihove čebelje pridelke, saj so tamkajšnje cene za naše razmere res ugodne.

Na poti domov smo se ustavili še v Prekmurju, natančneje na turistični kmetiji v kraju Turnišče pri Lendavi. Okrepčali smo se z okusno prekmursko hrano in seveda spili kozarček njihove zlahtne kaptjice. Ko smo naposled spet sedeli v avtobusu, pa še nismo bili toliko utrujeni, da ne bi strnili naših vtisov in misli ter da ob zvoku harmonike, s katero je g. Zlatan Goršič popestril našo dolgo pot, ne bi skupaj tudi zapeli.

Za vse je bilo to lepo doživetje, saj smo spoznali veliko novega na področju čebelarstva, predvsem pa smo dobili veliko koristnih napotkov, ki jih bomo s pridom uporabljali pri našem delu.

Ugodno — Kozarci za med

Firma

STENKO d.o.o.

Špruha 3 – TRZIN – ☎ (01) 562 17 22

DELOVNI ČAS:

**ponedeljek–petek:
7.00 do 16.00**

sobota: 7.30 do 12.00

Čebelarjem ponujamo steklene kozarce po ugodnih cenah: kozarci 720 ml, pakirani po 10 kosov, (grlo Ø 82 mm) po **39,00 SIT**, kozarci na paleti (1106 kosov) po **34,20 SIT**, 370 ml (grlo Ø 66 mm) po **32,45 SIT**, pokrovi zlato lakirani 82 mm po **18,31 SIT/kos** in 66 mm po **15,20 SIT/kos**.

THERMOSUBLIMATOR®

**NAJUSPEŠNEJŠI IN NAJCENEJŠI NAČIN
ZATIRANJA VAROJ!**

- Nikakršnih ostankov v medu in drugih čebeljih pridelkih,
- postopek je neškodljiv za čebele in čebelarja,
- deluje brez naše navzočnosti
- učinkuje v vsakem letnem času, če temperatura več kot 5 °C,
- učinkovine: oksalna kislina in eterična olja.

IVAN JURKOVIČ (01) 537 36 36, (031) 325 089

Jezikovni kotiček

Zakonsko besedilo ne sme biti zavajajoče

Viktor Majdič

V Pravilniku o dolžnostih uporabnikov fitofarmaceutskih sredstev, ki ga je sprejelo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, je nastala v 3. odstavku 6. člena formulacijska napaka (besedilo je bilo pred meseci objavljeno tudi v SČ). Zapisano je namreč, da je uporaba čebelam škodljivih FFS dovoljena največ dve uri po sončnem zahodu in največ dve uri pred sončnim vzhodom. To pa dobesedno pomeni, da se sme škropiti od trenutka, ko sonce zaide, še dve uri in nič več, zjutraj pa spet le dve uri do sončnega vzhoda in nič prej, kar pa je v popolnem nasprotju z omejitvami, ki jih je zakonodajalec imel v mislih. Do dve uri po zahodu sonca in dve uri pred vzhodom so v lepem toplem vremenu čebele še oziroma že na paši in škropljenje v tem času bi lahko bilo zanje usodno. Zato bi se omenjeni odstavek 6. člena moral glasiti tako, da bi bilo

povsem jasno, da je škropljenje s čebelam nevarnimi kemičnimi sredstvi dovoljeno le ponoči, in to najmanj dve uri po sončnem zahodu do dve uri pred sončnim vzhodom.

Na javno opozorilo jezikoslovca in čebelarja Viktorja Majdiča, da je formulacija besedila 6. člena omenjenega pravilnika napačna in zavajajoča (Delo, Kmečki glas, Večer), je pravna služba kmetijskega ministrstva sporno dikcijo spremenila, tako da se zdaj pravilno glasi: "Uporaba kontaktnih, čebelam strupenih FFS je v času cvetenja gojenih rastlin dovoljena v nočnem času od dve uri po sončnem zahodu do dve uri pred sončnim vzhodom."

Če se sadjarji ali poljedelci ne bi držali teh omejitev, imamo čebelarji pravico in tudi moralno dolžnost ukrepati prek ustreznih inšpekcijskih služb.

Iz društvenega življenja

Kako deluje čebelarstvo društvo v Gorici

Vladimira Pibernik Zrimšek – članica društva

Društvo je bilo ustanovljeno 23. oktobra 1925 v Gorici v Italiji z imenom "Il Consorzio obbligatorio fra gli apicoltori della provincia di Gorizia", njegova dejavnost pa je bila opredeljena v temeljnih določilih statuta:

- varovati območno čebelarstvo pred boleznimi,
- varovati interese posameznega čebelarja na tem območju,
- razširiti in spodbuditi čebelarstvo.

Prvi predsednik društva je bil inž. Riccardo Del Neri, za njim pa sta ta položaj zasedla Lucilio Coceani ter dr. Luigi Marizza. Zadnji je bil imenovan junija 1956 na čebelarškem zborovanju, društvo pa je vestno in zavzeto vodil vse do letos, torej polnih 50 let. Medtem so se menjavali naslovi in prostori sedeža društva. Po letu 2004 je naš sedež v "Ronchi dei legionari" na Via Mazzini št. 111, blizu kmetijske zadruge.

Na začetku leta smo za novega predsednika društva

izvolili mladega, komaj 35 let starega, ambicioznega in vsestranskega dr. Pierantonia Bellettija.

Novi predsednik je čebelar že vrsto let, zdaj pa z dvestotimi panji čebelarji na svojem posestvu. Julija 1991 si je na "L'Istituto Tecnico Agrario" v Gradiški pridobil strokovni naziv kmetijski svetovalec, in to s povprečno oceno 52/60. Septembra 1998 je na Univerzi v Vidmu pod mentorstvom profesorja Norberta Milania doktoriral s področja kmetijskih znanosti z zagovorom dizertacije s področja kmetijske entomologije z naslovom "Odpornost čebel proti varoi (*Varroa destructor*), študij nekaterih obrambnih mehanizmov čebel", in to s povprečno oceno 107/110. Zdaj je na Univerzi v Vidmu nosilec predmeta Kmetijska ekonomija.

Dejavnost društva je bila v minulih petdesetih letih usmerjena v sodelovanje predstavnikov oz. članov društva na različnih nacionalnih in regijskih konferencah ter v

organizacijo različnih študijskih potovanj. Tako smo zadnjih nekaj let pripravili številne ogledne obiske, na primer ogled gradu sv. Petra v Bologni, gradu Maggiore, tovarne čebelarne opreme Lega, ki je najbolj znan proizvajalec čebelarne opreme, ter čebelarskih sejmov v Sieni in Lasizeju. Pa to še ni vse.

Letos smo na prijazno povabilo ge. Božnar obiskali čebelarstvo Božnar v Polhovem Gradcu, Čebelarski center na Lukovici ter gostoljubna čebelarja g. Antona in go. Vido Koželj v Šmarju-Sapu pri Grosupljem.

Če skrbno razporejamo prejeta sredstva, si z njimi lahko privoščimo tudi potovanja in organizacijo različnih posvetov. Denar dobivamo iz treh virov: od članarin, pokrajinskega prispevka in iz evropskih skladov. Ožji odbor, ki smo ga kot novi organ izvolili sočasno z novim predsednikom, na sedežu društva zaseda nekajkrat na mesec ter glede na takratne in splošne potrebe razporeja sredstva. Ta so namenjena za plače terenskih svetovalcev, ki svoje delo opravljajo na terenu, delno sofinanciranje zdravil (razliko plača čebelar sam), za plačo tajnice in materialne stroške, pa tudi, kot sem že omenila, za potovanja ter organizacijo posvetov in tečajev.

Vsako leto tako pripravimo mednarodno srečanje in posvet čebelarjev. Na 33. mednarodnem kongresu Ruralia 2005, katerega osrednja tema so bila zdravilna zelišča, so bili naši gostje tudi predstavniki Medexa iz Ljubljane.

Velik del finančnih sredstev je namenjen za organizacijo internih tečajev. Leta 2001 smo začeli izvajati začetne tečaje čebelarstva, ki jih organizirajo in vodijo naši terenski svetovalci, saj so vsi doktorji kmetijskih znanosti. Za tovrstne tečaje smo se po eni strani odločili zato, da bi pridobili čim več novih članov, po drugi pa zato, da bi tudi naši stari člani osvežili in izpopolnili svoja znanja. Praktični del tečaja poteka na stojiščih naših terenskih sve-

Bivši predsednik društva dr. Luigi Marizza (levo) in novi predsednik dr. Pierantonio Belletti (desno).

tovalcev, za teorijo pa poskrbijo strokovnjaki "l'Instituto Tecnico Agrario" v Gradiski, kjer nam za ta namen odstopijo tudi učilnico.

Maja letos smo pripravili nekajdnevni tečaj vzreje matic, konec junija pa še tečaj pridobivanja matičnega mlečka.

Vsako leto skupaj pregledamo prihodke in odhodke, na podlagi razlike pa določimo oz. izglasujemo letno članarino. Za plačano članarino društvo svojemu članu omogoča:

- redne kontrolne zdravstvene preglede v njegovem čebelnjaku,
- pomoč z nasveti pri točenju,
- usmerjanje v HACCP,
- naročnino na Apitalio,
- zavarovanje Itas r/c,
- predavanja o tehnologiji čebelarjenja in praktične prikaze v šolskih čebelnjakih.

Na željo člana omogočamo tudi:

- diagnostiko ob pojavi bolezni,
- natančnejše pojasnilo o smernicah HACCP (na primer zahteve pri izdelavi etikete, priporočila za točilnice).

Člani društva med seboj veliko komuniciramo in se veliko srečujemo, terenski svetovalci so ves čas dosegljivi po telefonu ali po elektronski pošti. Kdor pa želi neposredno pomoč v čebelnjaku, ker nečesa pač še ne obvlada ali ne razume, ga na poziv obišče terenski svetovalec, mu svetuje in demonstrira toliko časa, dokler se mu končno ne posveti.

Informacije o vseh dogodkih, tečajih, prireditvah in srečanjih so zgoščene na spletni strani www.mielisenzaconfini.it.

Na tej strani zdaj pripravljamo tudi poseben del v slovenskem jeziku, a mora počakati še na vnos šumnikov. Strani naj bi bile namenjene širšemu krogu ljudi, na obeh straneh meje, zato tudi naslov "Medovi brez meja" ("Mielisenza confini").

Od leve proti desni sedijo: Boris Slavec (predstavniki Medexa), prof. Franco Rosa (Ekonomski fakulteta Univerze v Vidmu), dr. Luigi Marizza (stari predsednik), dr. Pierantonio Belletti (novi predsednik), Renzo Obit (predsednik Casa dell'ape, sicer član goriskega društva).

sínfonika

sinergija informatike, telefonije, interneta in kreativnih aplikacij

**KLJIČI
CENEJEJE!**

**BREZ NAROČNINE
IN PRIKLJUČNINE.**

SINFONIKA PODARJA

3.000,00 SIT 12,52 EUR

**novim naročnikom storitve
Cenejši mednarodni klici**

080 19 64

www.sinfonika.eu

Kupon lahko uveljavljajo novi naročniki storitve Cenejši mednarodni klici. Kupon je veljaven 3 mesece od vklopa storitve. Znesek ni izplačljiv v denarni protivrednosti. Kupon ni za prodajo. Popusti se ne seštevajo. Navedeni znesek že vsebuje DDV. Za izračun cen v evrih je uporabljen centralni paritetni tečaj 1 EUR=239,640 SIT. Veljavni cenik je objavljen na spletni strani www.sinfonika.eu.

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

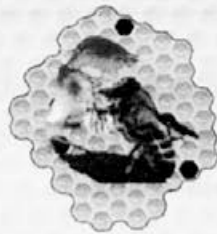
Robert Kocjan s. p.

Gabrije 42, 1356 Dobrova

tel.: ++386(0)1/ 364 11 06,

faks: ++386(0) 1/ 364 13 07,

GSM: 031/351 964 – e-pošta: robineli@s5.net

ČEBELARSTVO – IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME – TRGOVINA

Avtomatska škropilnica
za zdravljenje čebel
z oksalno kislino

DELOVNI ČAS:
pon.–pet. od 8.–12. in od 15.–18. ure

Trgovina bo ob sobotah ZAPRTA
do konca leta

**ČEBELARJEM Z VELJAVNO ČLANSKO IZKAZNICO
PRIZNAMO POPUST**

**ZMERNOST CEN – TRADICIJA – KVALITETA
IZKUŠNJE, PRIDOBILJENE V LASTNEM ČEBELARSTVU**

ČEBELARSKA ZVEZA IMA NA VOLJO NASLEDNJO NADVSE ZANIMIVO LITERATURO

LIERATURA	CENA V SIT	CENA V EUR
Med in zdravje, Kaps	8.200,00	34,22
Čebela se predstavi	1.500,00	6,26
Priročnik za čebelarje začetnike	300,00	1,25
Večjezični slovar čebelarstva	1.000,00	4,17
Knjiga Anton Janša	2.000,00	8,35
Knjiga Ajda	1.627,50	6,79
Knjiga Čebeloreja	700,00	2,92
Knjiga Obujeni spomin	2.000,00	8,35
Popolni nauk, A. Janša	800,00	3,34
Čebelji pridelki	1.500,00	6,26
VIDEOKASETE		
Odprtje ČSS	2.000,00	8,35
NALEPKE in LETAKI		
Razglednica s čebelarskim motivom, 6 v kompletu	600,00	2,50
Plakat Kranjska čebela	300,00	1,25
Plakat Življenjski cikel čebelje družine	700,00	2,92
Prelepka KBZ	15,00	0,07
ODLIČJA in DIPLOME		
Odličje A. Janša	4.350,00	18,15
Različne diplome	200,00	0,83
SLOVENSKI ČEBELAR		
Izvod SČ, člani	900,00	3,76
Izvod SČ, nečlan	950,00	3,96
Naročnina na SČ	10.000,00	41,73

Vse cene so z DDV – Cene v evrih so preračunane po centralnem paritetnem tečaju 239,640.

Brdo, 6. 10.

Proslava ob 130-letnici

Kjer cvetlice cvetijo, človek in čebele dolgo skupaj živijo

Trajče Nikoloski

Osrednja slovesnost ob 130-letnici ČD Henrik Peternel Celje je bila v soboto, 16. septembra 2006, v dvorani krajevne skupnosti Pod gradom. Bogat kulturni program proslave se je začel s sprejemom gostov, ki so si do začetka uradnega dela proslave lahko ogledali bogato čebelarstvo razstavo o zgodovini čebelarjenja na tem območju. Odziv gostov je presegel vsa pričakovanja, zato se je uradni del proslave z nagovorom predsednika čebelarskega društva g. Petra Gradišnika začel z manjšo zamudo. Govornik je pozdravil vse goste in župana občine Celje g. Bojana Šrota, ki prav tako pozdravil vse navzoče ter društvu zaželel še veliko uspehov pri njegovem delu. Sledili so pozdravni nagovori predsednikov čebelarskih društev

iz vse države. Ob kulturnem programu različnih izvajalcev je sledila podelitev priznanj zaslužnim članom. S svojim nastopom so najbolj navdušili malčki iz bližnjega vrtca.

Po končanem uradnem delu proslave je ob prijetni glasbi sledilo družabno srečanje s pogostitvijo. Tedaj so se udeleženci razživali kot v čebeljem panju. Čebelarke in čebelarji so se ob "prijetni paši", kot se je slikovito izrazila neka čebelarica, dolgo pogovarjali o svojih izkušnjah in delu s svojimi ljubljenkami. Na ta način je društvo primerno počastilo svoj častiljivi jubilej. Vsem čebelarkam, čebelarjem in ljubiteljem čebel še enkrat iskrene čestitke za tako dobro izvedeno proslavo ter pozdrav s čebelarskim "Naj med!"

Predsednik društva g. Peter Gradišnik med nagovorom prisotnim.

Pogled v dvorano in na prapore sosednjih društev.

Iz tuje literature

Ostanki organskih kislin v medu

Vlado Auguštin, predsednik komisije za zdravstveno varstvo čebel

Čebelarji za zatiranje največjega sovražnika čebel Varroa destructor že dolga leta uporabljamo sintetične akaricide. To so zelo stabilne lipofilne substance, ki se nalagajo v vosku in v manjšem delu tudi v medu in drugih čebeljih proizvodih. Poleg nevarnih ostankov se pri

uporabi sintetičnih akaricidov pojavlja še problem odpornosti varoj na ta sredstva. Zaradi teh izrazito negativnih lastnosti sintetičnih akaricidov se čebelarji pri zatiranju varoj vse bolj nagibamo k uporabi naravnih sredstev, kot so organske kisline. Med temi se vse bolj uvel-

javljajo mravljična, mlečna in oksalna kislina.

Temeljno pravilo pri uporabi organskih kislin za zatiranje varoj je, da jih ne smemo uporabljati v obdobju medenja oz. kadar je v čebeljem panju med. Organske kisline uvrščamo v skupino hidrofilnih varoacidov, ki so v medu lahko razgradljivi. Če jih uporabljamo v obdobju medenja, se v medu vedno poveča količina njihovih ostankov, zato se spremeni tudi njegov okus. To se dogaja kljub temu, da so organske kisline sestavni del medu. Organske kisline pa nimajo negativnega vpliva na kakovost voska in propolisa, saj se za razliko od sintetičnih akaricidov zaradi svoje hidrofilnosti ne morejo skladiščiti v teh čebeljih proizvodih.

Med organskimi kislinami je za zatiranje varoj najbolj znana mravljična kislina. To je edino sredstvo, ki deluje tudi na varoe v pokriti zalegi, kjer jih ubije ali poškoduje. Mravljična kislina uničuje tudi vse stadije voščenega molja, ubija spore poapnele zalege, pršico, preprečuje pojav nosečnosti ter ubija varoe, ki so že postale odporne na sintetične akaricide. Ta kislina je sestavni del medu. Tako je cvetlični med vsebuje 30 do 300 mg/kg, gozdni med do 626 mg/kg, kostanjev med pa lahko celo 1000 mg/kg.

Za zatiranje varoj uporabljamo mravljično kislino na dva načina. Pri postopku z dolgotrajnim izhlapevanjem uporabljamo hlapilnike. Z njimi dosežemo, da v panju daljše časovno obdobje ohranjamo potrebno koncentracijo te kisline, ki uničuje varoe. Pri postopku kratkotrajnega izhlapevanja oz. tako imenovani šokterapiji pa mravljična kislina izhlapi v kratkem času. Zaradi učinkovitosti zatiranja moramo ta postopek večkrat ponoviti. Glede na način uporabe mravljične kisline lahko v čebeljem panju v zelo kratkem času dosežemo visoko koncentracijo kisline (šokterapija) ali večdnevno nizko koncentracijo kisline (hlapilniki). Pri šokterapiji mravljična kislina izhlapeva od 6 do 10 ur. Ob začetku zatiranja se koncentracija kisline v čebeljem panju hitro povečuje, po 6 urah pa večji del kisline že izhlapi. Da bi upočasnili hitrost izhlapevanja in s tem negativne učinke na čebele, je pri obeh postopkih priporočljivo uporabljati precej ohlajeno kislino.

Če je v obdobju uporabe mravljične kisline v panju med, se koncentracija kisline v medu znatno zviša in pogosto preseže količino, ki je običajna za ta čebelji proizvod. Zaradi izhlapevanja se količina kisline v medu pozneje zmanjšuje, tako da spomladi spet doseže normalno vrednost. Da bi se temu izognili, z mravljično kislino zatiramo varoe šele potem, ko iztočimo med.

Med sredstvi, s katerimi na naraven način uničujemo varoe, spada tudi mlečna kislina. Ta kislina je sestavni del mleka, sira, kislega zelja, kislih kumaric, sadnih sokov itd. Mlečno kislino vsebuje tudi med, njena količina pa je odvisna od botaničnega izvora medu. Vsebnost mlečne

kisline v medu je od 40 do 400 mg/kg, povprečna pa je 200 mg/kg medu. Mlečno kislino najdemo tudi v človeškem organizmu, pomembna pa je zlasti za normalno delovanje srca. 100-odstotna kislina je videti kot bel prašek, v čebelarstvu pa uporabljamo 15-odstotno vodno raztopino. Uporaba mlečne kisline za zatiranje varoj ne škoduje čebelam in ne pušča ostankov v medu, vosku, cvetnem prahu in propolisu.

Neposredno po jesenski uporabi mlečne kisline se njena koncentracija v medu poveča do 1500 mg/kg, po štirih tednih pa se zniža na vrednost približno 500 mg/kg, torej pod prag okusa za to kislino. Zaradi tega lahko mlečno kislino uporabljamo tudi za spomladansko zatiranje varoj, če jih z njo zatiramo vsaj štiri tedne pred medenjem.

Med organskimi kislinami, ki v čebeljih pridelkih ne puščajo sledov, je tudi oksalna kislina. Priporočajo jo za jesensko zatiranje varoj. Tudi ta kislina je sestavni del medu, saj je na primer cvetlični med vsebuje od 14 do 70 mg/kg, gozdni med pa od 88 do 221 mg/kg. Oksalno kislino lahko uporabljamo na tri načine. Tako poznamo postopek s škropljenjem, postopek s kapanjem in postopek termosublimacije. Pri vseh treh postopkih koncentracija uporabljene oksalne kisline nikoli ni višja od 3 %, zato ni pričakovati opaznega povečanja te kisline v medu.

Prag okusa za mravljično kislino je od 300 do 600 mg/kg, za oksalno kislino od 400 do 900 mg/kg, za mlečno kislino pa od 800 do 1600 mg/kg medu. Na spremembo okusa medu tako najbolj vpliva mravljična, najmanj pa mlečna kislina. Vrednost praga okusa je odvisna tudi od vrste medu, tako da je v medu z močnejšim in ostrejšim okusom višja tudi vrednost praga okusa. Za nobeno od navedenih in opisanih organskih kislin, ki jih uporabljamo za zatiranje varoj, ni naveden MRL (maksimalno dovoljena količina določenih sredstev v medu), kajti vse so sestavni del medu.

Ob pravilni uporabi organskih kislin za zatiranje varoj v medu ne bo nikakršnih nedovoljenih ostankov. Prav tako ne obstaja možnost, da bi varoe postale odporne na ta sredstva. To pa so zelo velike prednosti in aduti organskih kislin pred sintetičnimi akaricidi, zato jih čim bolj izkoristimo!!!

Viri:

Bogdanov, S., et al. (2002): Determination of residues in honey after treatments with formic and oxalic acid under field conditions. *Apidologie* 33, 399-409.

Rihar, J. (1999): Varoza čebel. 59-62, Ljubljana.

ZVEŽEMO
vam letnik revije:
SLOVENSKI
ČEBELAR
Cena:
2.200,-/šifletnik
KNJIGOVEZNICA
Jaka Zdešar, s.p.
Vrhovci VI/1, 1000 Ljubljana
GSM: 041/326-351

TUDI LETOS LAHKO NAROČITE ČEBELARSKI KOLEDAR 2007

Format koledarja: A3, 13 barvnih strani, spiralna vezava. Cena za izvod koledarja brez dotiska je **500 SIT**. Čebelarški koledar je možno naročiti tudi z dotiskom logotipa vašega podjetja ali društva. Cena enobarvnega dotiska nad 100 kosij je **300 SIT**. Cene vključujejo DDV.

Naročila lahko pošljete po elektronski pošti: cebelarska.zveza.slo@siol.net ali po faksu: **01 729 61 32**

OBVESTILO – TRETJE POSVETOVANJE O ČEBELARSKEM TURIZMU

Komisija za čebelarški turizem pri ČZS v sodelovanju s Turistično zvezo Slovenije pripravlja že tretje posvetovanje, ki bo 2. decembra 2006 ob 10. uri v Čebelarškem centru na Brdu pri Lukovici. Na predlog prof. dr. Janeza Bogataja bo tema letošnjega posvetovanja **ČEBELJI PRIDELKI KOT TURISTIČNI SPOMINKI SLOVENIJE**. Na tokratnem posvetovanju, ki ga bo spremljala tudi razstava, želimo turističnim delavcem pokazati, kaj vse lahko slovenski čebelarji ponudijo domačim in tujim turistom, našim članom pa svetujejo, kako naj pripravijo svoje pridelke, da bodo čim bolj privlačni za kupce.

Program posvetovanja bomo objavili v prihodnji številki

Franc Šivic,
predsednik komisije za čebelarški turizem

VABILO NA OKROGLO MIZO O NOVI CELOSTNI PODOBI IN VSEBINSKI ZASNOVI REVIE SLOVENSKI ČEBELAR

Izdajateljski svet ČZS in uredniški odbor revije Slovenski čebelar vabita čebelarje člane čebelarskih društev na **OKROGLO MIZO O NOVI CELOSTNI PODOBI IN SPREMENJENI VSEBINSKI ZASNOVI REVIE SLOVENSKI ČEBELAR**, ki bo v petek, 10. novembra, ob 16. uri, Čebelarškem centru na Brdu pri Lukovici.

Med več predlogi nove celotne podobe revije Slovenski čebelar bomo izbrali najprimernejšega.

VABLJENI V ČIM VEČJEM ŠTEVILU, DA BOMO SKUPAJ SOOBLIKOVALI NOVO PODOBO REVIE SLOVENSKI ČEBELAR

Viljudno vabljeni!

Franc Šivic,
predsednik izdajateljskega sveta

POMEMBNI SKLEPI KOMISIJE ZA EKONOMIKO PRI ČZS O CENI MEDU V PRODAJI NA DROBNO

Komisija za ekonomiko čebelarjenja pri ČZS je na svoji redni seji, ki je bila 27. septembra 2006 na Brdu pri Lukovici, v zvezi z gibanjem cen medu v prodaji na drobno in letošnjo letino sprejela sklep:

1. sklep: Ker so se cene storitev in drugih dobrin, kot so elektrika, voda, gorivo, sladkor, socialno zavarovanje itd., precej zvišale, komisija predlaga, da se cene medu na drobno ne glede na letino v nobenem primeru ne smejo znižati, temveč je treba težiti k njihovemuj majhnemu zvišanju, saj naj bi bila tudi letošnja inflacija višja od povprečne inflacije v Evropski uniji.

Komisija za ekonomiko pri ČZS
Silvo Posl

V NEKAJ MINUTAH lahko spremenite AŽ-čebelarjenje v SODOBNO NAKLADNO ČEBELARJENJE!

Izdelujemo nakladne JG-panje AŽ-mere, združljive z LR-panjskim sistemom, večnamensko podnico – tudi za pripravo rojev (ometencev) in predelavo kristalizirano oz. melicitozne mane (podnica je združljiva z LR-nakladami) po načrtih univ. dipl. inž. Ivana Jurkoviča.

Zdaj izdelujemo tudi satnike za GJ-, LR- in AŽ-PANJE ter SMUKALNIKE za GJ- in LR-panje.

Prilagodljiva, večnamenska podnica za nakladne LR- in AŽ-panje.
Svetovna novost v čebelarstvu!

PETER ZAKRAJŠEK, s.p.
Pretnarjeva 6, 1210 Ljubljana - Vižmarje
Tel.: (01) 512 62 51

Ugodne cene!

VABILO NA REGIJSKO OCENJEVANJE MEDU V ILIRSKI BISTRICI

Čebelarstvo društvo Anton Žnideršič iz Ilirske Bistrice organizira letos regijsko ocenjevanje slovenskih medov. Na ocenjevanje se lahko prijavi vsak čebelar -ka, ki odda vzorce, v skladu z pravilnikom o ocenjevanju medu. Ocenjevanje bo potekalo v soboto, 25. 11. 2006, vzorce pa bomo sprejemali v sredo, 22. 11. 2006, v prostorih gostilne DANILO Ilirska Bistrica v popoldanskem času. Čebelarji ki vzorca ne morete prinesiti ga lahko pošljete po pošti na naslov: **Zorko Šabec, Prešernova 46, Ilirska Bistrica 6250**. Dodatne informacije lahko dobite na internetni strani ČZS ali po tel. št. 041-758-752. Cena na vzorec je 2000 sit. Vljudno vabljeni! Predsednik ČD Anton Žnideršič Ilirska Bistrica Zorko Šabec

OBVESTILO MENTORJEM ČEBELARSKIH KROŽKOV

Mentorje čebelarskih krožkov obveščamo, da bo redno letno srečanje mentorjev čebelarskih krožkov v soboto, 11. novembra 2006, ob 10. uri prostorih Čebelarske zveze Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, Lukovica. Prosimo, da svojo udeležbo na srečanju sporočite pisno ali po telefonu 01 729 61 00 do 5. novembra 2006.

Vljudno vabljeni.

Komisija UO ČZS za čebelarske krožke

Vabilo na Ambrožev ples

Spoštovane čebelarke, spoštovani čebelarji.

Slovensko akademsko čebelarsko društvo v sodelovanju s Čebelarsko zvezo Slovenije, organizira že **10. tradicionalni Ambrožev ples**. Ples bo v soboto, **16. decembra 2006**, ob 19. uri, v hotelu Belvi na Šmarjetni gori pri Kranju. Pripravljamo bogat program z živo glasbo.

Prijave za Ambrožev ples sprejemamo po telefonu št. 01 280 52 41 (Marjan Kokalj) in št. 01 729 61 00 (Barbara Zajc). Vstopnina je 7000 SIT.

V hotelu je tudi možnost prenočitve, za udeležence plesa z 10 % popustom; telefon: 04-270 00 00.

Slovensko Akademsko čebelarsko društvo

Kvasica 2, 8343 Dragatuš, Bela krajina
tel.: 07 3566 914, faks: 07 3566 912
GSM: 041 341 943
www.ekokult.com
e-pošta: info@ekokult.com

NOVO! Refraktometer

za merjenje vlage v medu zdaj dostopen tako velikim čebelarjem kot tudi ljubiteljem

Kakovost medu je v veliki meri povezana z vsebnostjo vode. Odslej boste delež vode lahko ugotovljali sami. Na prizmo kanete nekaj medu, pritisnete pokrovček ter pogledate proti svetlobi. Na skali med 12 in 27 % odčitate delež vode. Refraktometer je v kakovostnem ALU-ohišju s steklenimi lečami ter prizmo, ima ATC (samodejno prilagajanje temperature) in je v priročni torbici s pipeto. Garancija je eno leto. Za informacije ali naročilo smo na voljo bodisi po telefonu, faksu ali na našem spletnem naslovu.

Cena je 15.000 SIT/kos skupaj z DDV.

Refraktometer lahko dostavimo tudi po povzetju. Za večja naročila smo pripravili zanimive popuste.

Vse pisce osmrtnic prosimo, da pri imenu pokojnika navedejo tudi datum ali vsaj letnico rojstva in smrti. Ta podatek pogosto potrebujejo pisci različnih zgodovinskih spisov, npr. društvenih zbornikov, kot tudi drugi. Vsem lepa hvala.

Uredništvo

JOŽE STRNAD (1930–2006)

Dobrepoljski čebelarji smo se 22. maja letos na domačem pokopališču s praporom poslovili od dolgoletnega člana našega društva g. Jožeta Strnada.

Rojen je bil 30. marca 1930 v Kampiljah. Po osnovni šoli, ki jo je obiskoval v Vidmu, se je zeposil kot logar in to delo opravil do upokojitve. Ko si je izbral življenjsko družico, sta si zgradila dom v Vidmu in si ustvarila družino.

Čebelariti je začel leta 1980 in se takoj vključil tudi v čebelarstvo društvo. Po očetovi smrti je prevzel še njegove čebele.

Bil je zelo dejaven član, saj je bil od leta 1988 do 1991 član nadzornega odbora, od leta 1991 do leta 1995 pa član upravnega odbora društva. Za svoje delo je prejel odličje Antona Janše III. stopnje

Ko ga je začela pestiti zahrbtna bolezen, je opustil čebele, član društva pa je ostal do smrti.

Dobrepoljski čebelarji ga bomo ohranili v lepem spominu.

Za ČD Dobropolje
Alojz Miklič

IGNAC BREZNIK (1927–2005)

Prvega decembra bo minilo leto dni, odkar smo se poslovili od dolgoletnega člana našega društva. Čebele so se že stisnile v zimsko gručo, člani društva in krajani pa smo se s praporom poslovili od Ignaca Breznika.

Rodil se je 7. julija 1927 v družini Breznikovih, po domače Štalcovih. Na kmetiji je bilo čebelarstvo že dolgoletna tradicija.

Zelo mlad je izgubil očeta, zato sta morala z materjo Nežo prevzeti tudi skrb za čebele. To je bilo še takrat, ko je bilo kmetovanje zgolj naravno, beseda ekologija pa še ni imela takšnega pomena, kot ga ima dandanes. Dolina reke Ščavnice je bila pravi raj za čebele.

Odraščal je kot otrok narave, z njim je rasla tudi ljubezen do čebelic in čmrčjev. Pri sosedu si je ustvaril družino in tam s 40 AŽ-panji nadaljeval svojo čebelarstvo pot.

Ko so mu začele pešati moči, zdravje pa nagajati, je občutno zmanjšal število čebeljih družin. A volja do dela s čebelami in ljubezen do njih sta mu ostali. Večkrat mi je rekel: "Pa pridi še moje malo pogledati!"

Odsel je 1. decembra 2005, nenadoma in tiho, kakršen je bil tudi sam.

Čebelarji smo mu hvaležni za vse, kar je storil v korist čebelarstva v domači Sveti Ani.

Upamo, da bodo njegove čebele dobile novega skrbnika, Ignaca pa bomo ohranili v lepem spominu.

Čebelarstvo društvo Sv. Ana,
Predsednik Janez Zemljic

MARIJA MLAKAR (1915–2005)

Ko so se čebelice še pripravljale na zimsko spanje, je za vedno zaspala naša najstarejša čebelarka Marija Mlakar.

Čebelarila je več kot 70 let. Rodila se je 26. marca 1915. Leta 1934 je po umrem bratu prevzela njegovih pet kranjičev, saj ji po njegovi smrti ni bilo težko prevzeti skrbi za čebele, ker se je naučila čebelariti, ko je bil še živ.

Micka, kot so jo klicali vsi, je ves čas zanimalo, kaj se pri čebelarjih dogaja novega, saj nikoli ni hotela zaostajati za drugimi. Na svoje čebele je bila vedno ponosna, imela je vzorno urejen čebelnjak, presežek čebel in vzrejenih matic pa je prodajala tudi Janu Strgarju.

Nemalo jo je prizadel pojav varoze, vendar ji zdravljenje čebel s kemičnimi sredstvi ni bilo preveč všeč, saj so jo skrbeli ostanki v medu. "Kako pa bomo lahko tak med prodajali, saj ne bo zdrav," se je spraševala, pa še kako prav je imela. Prejela je več pohval in odličij. Živela je za čebele. Po njeni smrti 18. avgusta 2005 je v našem društvu nastala velika vrzel. Ob zadnjem slovesu smo čebelarji nemo zrlji v njen grob, ki ga zdaj obletavajo čebele, morda tudi njene.

Čebelarstvo društvo Bohinj

ALOJZ MAVER (1930–2005)

Alojz Maver se je rodil 16. junija 1930 v vasi Malo Globoko na Dolenjskem. V Bohinju je prišel leta 1960 in se priženil na kmetijo Anice Vidic.

Kmalu po drugi svetovni vojni je sosedu čebelarju v Malem Globokem pomagal pri čebelarstvih opravilih. Ker je bil kot strojnik zaposlen pri cestnem podjetju, ga je služba pripeljala tudi na Gorenjsko, kjer je leta 1957 spoznal poznejšo ženo Anico.

Leta 1975 je na majhni ženini kmetiji začel čebelariti in

postopno povečeval število čebeljih družin vse do približno 40 AŽ-panjev. Uspešno je čebelaril vse do svoje bolezni leta 1994, potem pa se je njegovo zdravje vse bolj slabšalo, zato se je zmanjševalo tudi število njegovih panjev. Zaradi hude sladkorne bolezni je leta 2002 povsem obnemogel in 12. aprila 2005 tudi umrl. Z njim so umrle tudi čebele.

Vestnega člana in dobrega čebelarja bomo člani čebelarskega društva ohranili v najlepšem spominu.

ČD Bohinj

FRANC KOREN (1928–2006)

Življenje čebel in življenje čebelarja sta si po navadi zelo podobni. Mlada čebela je živahna in delovna, ko se njena življenjska doba bliža koncu, pa se počasi in tiho umakne ter da prostor svojim mlajšim prijateljicam. Podobno je bilo življenje našega čebelarja g. Franca Korena.

Ob obilici dela je pozabil, kako hitro mineva čas in starost je potrkal na vrata. Počasi se je začel umikati in čebelarjenje prepustil sinu, ki pridno nadaljuje tradicijo.

Franc Koren se je rodil leta 1928 v Bučecovcih. Prve čebe-

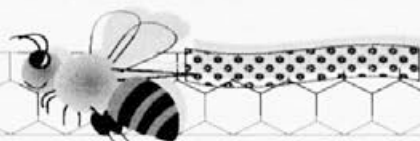
larske izkušnje je nabiral pri očetu. Leta 1950 se je Franc poročil in se preselil k ženi Mariji. Začetek njegovega čebelarjenja je bil skromen, vendar je število panjev in čebelarsko dejavnost iz leta v leto širil. Bil je eden prvih, ki se je odločil za prevoz čebel, saj je bilo treba povečati donos medu. Tako je skupaj s prijatelji vozil čebele s paše vse od Banata do vrha Pohorja. Ko je prišel domov, je najprej obiskal in pregledal čebele.

Aktivno je sodeloval pri delu čebelarskih organizacij, saj je bil več let član upravnega odbora Čebelarke zveze Gornja Radgona, bil pa je tudi med ustanovnimi člani Čebelarke družine Radenci in njen dolgoletni funkcionar. Franc je prejel vsa odličja Antona Janše, ki jih podeljuje Čebelarska zveza Slovenije, leta 2004 – ob njegovi šestdesetletnici dela s čebelami – tudi odličje Antona Janše I. stopnje. Istega leta je prejel tudi priznanje Občine Radenci za življenjsko delo na področju čebelarstva.

Njegove čebele bodo brenčale in šumele še naprej in njihova pesem nas bo spominjala na našega dobrega prijatelja in zglednega čebelarja Franca.

Čebelarji ČD Radenci
Zapisal Zlatko Sever

Mali oglasi

PRODAM nov prevozni čebelnjak TAM 125 T12, s prostorom za točenje, letos predelan za prevoz 60 AŽ-panjev, inf. 031 810 337.

PRODAM čebelji vosek, topljen v sončnem topilniku, inf. 041 265 682.

PRODAM kasetno točilo za 8 AŽ-satov z električnim pogonom in zabojnik za 10 AŽ-panjev, inf. 041 621 720.

ODKUPUJEM suh in kakovosten propolis, pačilo ob prevzemu. Ponudbe na tel.: 031 419 111 ali 03 5 824 340.

PRODAM akacijev, gozdni in cvetlični med, inf. 041 990 360.

PRODAM 100 kg gozdnega medu v kozarcih, inf. 051 258 191.

PRODAM veliki zbornik "Čebelarski izzivi"- za sodobno AŽ čebelarjenje, ki sem ga izdal v samozaložbi, 334 strani s slikami — CENA 4800 SIT + poština. Naročila sprejemam na tel.: 01/5343505, Marjan Debelak.

PRODAM cvetlični, akacijev in kostanjev med ali ga zamenjam za hojev med, inf. 051 440 338 Ljubljana.

KNJIGOVEZ — BOŽO VRAŽIČ

ČEBELARJEM VEŽEMO LETNIKE REVIE SLOVENSKI ČEBELAR

Po ugodnih cenah vežemo letnike revije Slovenski čebelar v trdo vezavo. Lahko jih prinesete, ali pošljete po pošti na naslov, **Knjigovoznica Vražič, Celovška cesta 172, 1000 Ljubljana**. Nahajamo se na dvorišču za restavracijo Mc Donalds poleg, garaž mestnega avtobusa. Za dodatne informacije prosimo pokličete na tel.: **01 519 57 14 ali GSM 041 604 189**.

NOVA SODOBNA REVIJA O ČEBELARSTVU V JUGOVZHODNI EVROPI

Spoštovani čebelarji! Srbska revija »Pčelar« bo ob 110-letnici svojega izhajanja januarja 2007 prerasla v revijo o čebelarstvu na območju Jugovzhodne Evrope. Izhajala bo v srbskem jeziku, in to tako v latinici kot v cirilici. Doslej smo za čebelarje iz Slovenije, Hrvaške ter Bosne in Hercegovine izdali dve brezplačni številki, obe v nakladi 10.000 izvodov. Prvo številko smo že razdelili, razdeljevanje druge številke pa se začinja prav zdaj. Vabimo vas, da si svoj brezplačni izvod naročite bodisi pri našem zastopniku bodisi pri vaših kolegih, v čebelarskih društvih in združenjih, saj boste le tako lahko spoznali izjemno kakovostno vsebino in opremo prenovljene revije.

Revija je tiskana na sijajnem tiskarskem papirju formata B5 (163 x 230 mm), obsega 54 strani in je v celoti v barvah. Izhajala bo enkrat na mesec (12 števk na leto), v njej pa bodo objavljena tehtna besedila iz čebelarske prakse in najnovejša spoznanja iz vsega sveta. Ponosni smo na to, da svoje bralce med prvimi na svetu obveščamo o vseh najnovejših raziskavah in dogajanjih.

EKSKLUZIVNO – Edina čebelarska revija na svetu, ki svojim bralcem podarja čebelarski film na DVD-ju!

V januarski številki bomo vsem bralcem poleg nekaj presenečenj podarili čebelarski film na DVD-ju, čebelarski zidni koledar za leto 2007 in plakat proti škropljenju sadnega drevja v obdobju cvetenja!

Pišite za revijo »Pčelar«! Vaš trud bo bogato nagrajen, saj je honorar za eno stran besedila od 12,5 evra do 17 evrov (odvisno od tega, ali je avtor čebelar praktik ali znanstveni delavec), za vsako fotografijo pa 3,4 evra.

Pravočasno naročite svojo številko! Prednaročila zbiramo do 15. decembra, saj bomo le tako lahko določili naklado januarske številke. Čeprav vedno tiskamo večje število izvodov, vam ob morebitnem prepoznom naročilu ne moremo zagotavljati, da boste zanesljivo prejeli tudi zaostale številke.

Za vse dodatne informacije pokličite glavnega urednika »Pčelarja« dr. med. Rodoljuba Živadinoviča, ul. Stojana Janičijeveča 12, 18210 Žitkovac, Republika Srbija,

Tel.: +381 18 846-734, +381 63 860-8510

e-pošta: rodoljubz@ptt.yu

Revija Pčelar – znanje, ki premika!

PČELAR

Godina CIX
Oktobar 2006.
11. letnik broj 2

POSREDOVANJE SAMSON KAMNIK

PREDNAROČILA ZA SLOVENIJO

Revijo Pčelar v Sloveniji zastopa podjetje SAMSON KAMNIK, d. o. o. iz Kamnika. V prednaročilu je letna naročnina 5.273 tolarjev (22 evrov). Naročniki bodo prejeli revijo po pošti. Navedeni znesek nakažite na transakcijski račun:

NLB d. d., Podružnica Kamnik

TRR.: 02312-0011918593

Sklic na številko: 00-7200

Kopijo potrdila o plačilu naročnine, vaše podatke (čitljivo napisan poln naslov in številko telefona) ter izjavo o tem, v kateri pisavi želite prejemati revijo (latinica), pošljite na naslov:

SAMSON KAMNIK d. o. o.

Kovinarska cesta 28

1240 KAMNIK

(z oznako: Za Pčelar)

Kontaktna oseba je Aleksander Mikuš (samson@samson-kamnik.si).
Tel.: 01 83 17 255, 01 83 19 260,
01 83 19 265, Faks: 01 83 17 179.

IZDELOVANJE ČEBELJIH PANJEV

IDRIJSKA 10, 1360 VRHNIKA
TEL.: 01 755 13 17 – GSM: 041 420 200

- **AŽ-panji** (9s, 10s, 12s)
- **prašilčki** (5s, 7s)
- **lipovi satniki**
- **zaklade Debelak** (9s, 10s)
- **pitalniki Francič**
- **distančni vložki**
- **vehe** za povezavo AŽ-panjev
- **trietazni AŽ** (10s)
- **AŽ-kozinc** 11 + 3

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev. – Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogljičeni (cinkani). – Blago vam lahko pošljemo po bitri pošti.

Povpraševanje po satnicah iz lastnega čebeljega voska je veliko!

HÖDL

Predelava voska

- Ponujamo Vam možnost, da opazujete kuhanje Vaših starih satov in surovega voska. Ker je treba priti samo enkrat, prihranite čas in denar.
- Pričakujemo vašo predhodno najavo po telefonu +43(0)3475/2270.
- Vosek predelujemo s tehnološko najmodernejšo opremo.
- Segrevanje s paro in obsevanje z ultravijoličnimi žarki izključujeta možnost kakršne koli okužbe.
- Uporaba originalne tehnologije Grander omogoča, da Vaš vosek ostane popolnoma naraven.
- Najmanjša možna količina lastnega voska za predelavo v satnice je 20 kg surovega voska ali 50 kg starih satov.
- Čas kuhanja je približno 3 ure pri 20 kg surovega voska in 4 ure pri 50 kg starih satov.
- Po naročilu izdelamo satnice kakršne koli debeline in velikosti.
- Predelava voska poteka vse leto.
- Storitve ponujamo po izjemno ugodni ceni.
- **Stare sate in surov vosek je mogoče kadar koli zamenjati za satnice.**
- Ponujamo Vam tudi možnost, da plačate samo predelavo.

HÖDL

Informacije

Wachsverarbeitung Imkereiarartikel
Deutsch Haseldorf 75
A-8493 Klösch – Steiermark, Austria

Tel./faks: +43(0)3475/2270

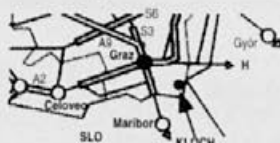
E-pošta: info@wachs-hoedl.at

Spletna stran: www.wachs-hoedl.at

Delovni čas: **ponedeljek–petek** 8.00–12.00, 13.00–18.00
sobota 8.00–12.00

Sporazumevamo se v nemškem jeziku.

Kako nas najdete:

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarstvo društvo za Kranjsko, Štajersko, Korosko in Primorsko leta 1898.

Izdaja ga Čebelarstva zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Tel.: tajništvo (01) 729 61 00, uredništvo (01) 729 61 14 (Janez Mihelič, GSM: 040/209 004), faks (01) 729 61 32, Barbara Zajc 041/370 409,

Anton Tomec (01) 729 61 02).

Elektronska pošta: tajnik Anton Tomec: anton.tomec@cebelarska-zveza-slo.si – pisarna Barbara Zajc: barbara.zajc@cebelarska-zveza-slo.si –

urednik Janez Mihelič: cebelarska.zveza.slo@siol.net

Izdajateljski svet: predsednik Franc Šivic, univ. dipl. inž. gozd. – člani: Miro Cetina, univ. dipl. inž. gozd., Vlado Augustin, univ. dipl. inž. kem. tekst. teh., dr. Stanko Kapun, Vlado Pušnik, Janko Prebil

Uredniški odbor: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., Vlado Augustin, univ. dipl. inž. kem. tekst. teh., Franc Grajzar, dr. Aleš Gregorc,

Janez Gregori, prof. biol., dr. Janez Grad, Lidija Senič.

Glavni in odgovorni urednik: Janez Mihelič, univ. dipl. biol., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Letna naročnina za leto 2006 za nečlane je 10.000 SIT, Posamezna številka stane 900 SIT za člane oz. 950 SIT za nečlane skupaj z 8 % DDV.

Članarina skupaj z naročnino za Slovenski čebelar je 8.500 SIT. Člani lahko objavijo en brezplačen oglas (20 besed) na leto, nadaljnja beseda je 60 SIT.

Reklamni oglasi: cela barvna stran na ovitku 120.000 SIT, v sredini 72.000 SIT, pol strani 36.000 SIT, tretjina strani 24.000 SIT, četrt strani 16.800 SIT,

pasica 4.000 SIT.

Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %.

Splošni oglasi po 60 SIT za besedo, enako tudi za osmrtice, ki vsebujejo več kot 40 besed. Cene so brez DDV.

Transakcijski račun ČZS: 18300-0013332037, matična številka ČZS: 5141729, davčna številka ČZS: 81079435, sifra dejavnosti: 91.120.

Za naročnike iz tujine – devizni račun: LJ BA SI 2X 900-27260-6274/0 – je letna naročnina 50 USD ali 42 EUR.

Priprava za tisk: Tiskarna Grafika Soča – Nova Gorica.

Oblikovanje naslovnice: Boštjan Debeljak, dipl. inž. arh.

Oddaja tekstov: članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Tisk: Grafika Soča, Nova Gorica.

Glasilo **Slovenski čebelar**, ki ga izdaja Čebelarstva zveza Slovenije s sedežem na Brdu pri Lukovici 8, je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 585.

Pri financiranju izdajanja Slovenskega čebelarja sodeluje Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije.

Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva.

Naslov spletne strani ČZS: www.cebelarska-zveza-slo.si. Avtomatski odzivnik za pase – tel.: (01) 729 61 20.

**Na zalogi imamo
pester izbor
modelov za
viltvanje sveč.**

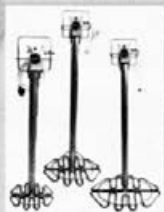
**IZDELA
OPREMA**

II 35 686 2006

COBISS =

IMATE TEŽAVE S KRISTALIZIRANIM MEDOM?

**Na voljo so vam različni
grejci za med s termostatom.**

**Grejci ne pregrevajo medu,
če pravilno nastavimo
temperaturo. So različnih
oblik in premerov.**

**LOGAR TRADE d.o.o.
Mlakarjeva ulica 99 - OPC
(obratno poslovna cona)
4208 Šenčur**

**tel.: 04 25 19 410, faks: 04 25 19 415
e-pošta: info@logar-trade.si**

KAKO NAJLAŽJE PRETOPITI VOŠČINE?

**V parnem kuhalniku z vodno paro.
Vodo segrevate s plinским gorilcem.
Voščine prekuhate skupaj z okvirji.
S tem razkužite tudi okvirje.
Kuhalnik je v celoti izdelan iz
nerjavečih materialov.
Postopek je hiter, čist in enostaven.**

Delovni čas:

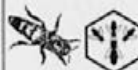
Ponedeljek - petek:

od 9.00 do 12.00 in od 13.00 do 17.00

**sobota: v mesecih november, december
in januar je trgovina ob sobotah zaprta.**

Našim zvestim kupcem nudimo KARTICO UGODNOSTI.

**Pri gotovinskem nakupu čebelarске opreme v vrednosti nad 10.000 SIT
priznamo čebelarjem z veljavno čebelarско izkaznico 4% popusta.**

**APIS M & D, d. o. o.
MARKO DEBEVEC
ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA
tel.: (01) 755 12 82
faks: (01) 755 73 52**

**Odprto: ob delavnikih od 9.–12. in od 16.–18. ure,
ob sobotah od 9.–12. ure**

- POLNOVREDNE BELJAKOVINSKE POGAČE ZA KRMLJENJE ČEBEL •
- APNENOGEL – NOSEMAGEL – STIMULANS – VAROGEL

NAROČENO BLAGO POŠLJEMO TUDI PO HITRI PAKETNI POŠTI.

- PO IZJEMNO NIZKI CENI VAM IZ VAŠEGA VOSKA IZDELAMO SATNICE – 180 SIT/KG • VOSEK STERILIZIRAMO PRI 125° C • VOSEK ODKUPUJEMO PO 800–900 SIT ZA KILOGRAM •

AZ-panji 10-satni

FRASLIČEK AZ 4- in 7-satni

SATNIKI
AZ – vrsta, lepjen, zbit
LR – standard LR 2/3

PREDELAVA VOSKA
V SATNICE samo 180 SIT/kg

AZ-trietrajni panji

LR-standard
in 2/3 LR-panji

Kvalitetne RSF-točila po
ugodni ceni

**KAKOVOSTNE
BELJAKOVINSKE
POGAČE V OBLIKI PASTE.
IZDELANE SO PO POSEBNEM
POSTOPKU IN SE NE
STRDIJO.**

**KAKOVOSTNE
ČEBELARSKЕ
ROKAVICE IZ
NAJBOLJŠEGA
USNJA**

**PAJČOLANI PO
UGODNIH
CENAH**

Novo!
Akcijска cena –
grejci za med
39.990 SIT

**PANJI SO IZDELANI NATANČNO IN
KAKOVOSTNO.**

**UPORABLJAMO VODOODPORNE
MATERIALE IN LEPILA.**

Prevzem voščin in takojšnja menjava za
satnice. Voščine prevzemamo samo v plastičnih
vrečah od 15. 11. 2006 dalje.